

Opravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Šelen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja Jutro
vsak ponedeljek zjutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.-, po raznašal-
cih dostavljena Din 5.- mesečno
Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Habsburško strašilo

Prve realne posledice italijanske politike: novo vznemirjenje Evrope — Mnenje glasila Društva narodov: edino jamstvo reda in miru v Evropi je zavezništvo Francije in Male antante

Zeneva, 25. februarja. r. V zadnjem času se vedno bolj zgoščujejo vesti o pripravah za povratek Habsburžanov na avstrijski, odnosno madžarski prestol. Razni dogodki pričajo, da je bila od Heimwehra v Avstriji izzvana državljanska vojna samo ena etapa veliko-potezne akcije, ki si je stavila za cilj obnovo avstro-ogrske monarhije. Službeno so se take vesti tako na Dunaju kakor v Budimpešti doslej vedno demantirale, vendar pa ti demantiji niso mogli pomiriti mednarodne politične javnosti, ki vidi v tem novo ogrožanje miru v vsej Evropi. V zadnjem času se je z gotovo strani skušalo zaplesti v to akcijo celo Francijo, češ da je že dala svoj pristanek za povratek Habsburžanov, smatrajoč obnovo monarhije za najlažjo garancijo zoper »Anschluss« in prodiranje hitlerizma na jug. Vse to je dalo pobudo službenemu organu Društva narodov »Journal de Nation«, da v daljšem članku razsvetli to vprašanje. List citira uvodoma razne vesti gotovega angleškega, italijanskega in francoskega tiska in piše, da te vesti niso brez vsake podlage ter da

stopa vprašanje Habsburžanov in njihovega povratka na avstrijsko-madžarski prestol na zaslugi majorja Feyja, kneza Starhemberga ter obeh Rimov zopet v ospredje.

Treba pa je takoj ugotoviti, piše list, da je vloga, ki se v zvezi s tem pripisuje Franciji, plod fantazije. Ni prav nobenih razlogov in dokazov, da bi se spuščala Francija v take nevarne načrte, kakor je na drugi strani nepobitna resnica, da so

vsi ti načrti delo Mussolinija.

Treba je samo malo pregledati zadnje dogodke.

Jasno je, da predstavljajo v notranji avstrijski borbi heimwehrovci italijanski vpliv. Nesporo je tudi, da je dunajska tragedija, uničenje avstrijskega socializma z ognjem in mečem, delo Heimwehra. Nihče tudi ne dvomi o tem, da je

s padcem socialnih demokratov odbilo tudi avstrijski republikli.

Prvi dan po porazu avstrijskih delavcev so po naročilu kancelarja Dollfussa odstranili spomenik republike.

Dollfuss sam je znan kot goreč katolik. V zvezi s tem je treba takoj naglasiti, da je bil

Vatikan vedno pristaš in zagovornik restavracije Habsburžanov.

Spričo zvez, ki obstojajo med Dollfussovo vlado in Vatikanom, je jasno, da s te strani ni pričakovati niti najmanjših ovir za povratek Habsburžanov, nego baš nasprotno.

Nedavno sta bila pozvana v Rim Dollfuss in Gombos. Mussolini želi ustvariti najintimnejše edinstvo med Madžarsko in Avstrijo. Madžarska je še dandanašnji monarhija brez kralja. Horthy nosi samo naslov vršilca kraljevske oblasti, naslov generalnega upravitelja kraljevine. Bivši avstrijski admiral gotovo nima nobene želje, odstopiti svoje mesto Otonu Habsburškemu. V tem pogledu je bil vse do danes največja

ovira za madžarske legitimiste.

Toda malo je verjetno, da bi mogla njegova osebna opozicija preprečiti načrte o združitvi Avstrije in Madžarske, če naj ti načrti dovedejo do obnove avstro-ogrskega prestola.

Mussolinijev načrt glede preprečitve »Anschlusa« potom restavracije avstro-ogrske monarhije, ki bi bila gospodarsko navezana na Italijo, politično pa njen vazal, torej ne bo naletel na velik odpor niti v Avstriji, niti na Madžarskem.

Toda kadar gre za tako občutljivo točko srednje Evrope, se ne sme gledati samo na reakcijo v notranjosti dotične države, marveč je še mnogo krajnejša

reakcija v zunanjem svetu.

Madžarska se ni obvezala samo napram Italiji, marveč po propadlem Karlovem puču l. 1921 tudi napram Franciji in Mali antanti, da ne bo nikdar dopustila povratka Habsburžanov. V politiki se morajo vpoštevati vse možnosti in tudi najbolj neverjetne. Mednarodna reakcija, ki bi jo izzvala restavracija Habsburžanov, se ne da niti predvideti, a znane so protihabsburške konvencije, ki vežejo države Male antante med seboj in pa celo tudi z Italijo.

Toda recimo, da bi bilo možno to, kar je absurdno. Često se čuje, da bi mogli italijansko-avstrijsko-madžarski blok delovati kot protiutež Mali antanti. Ta blok bi potemtakem bil

nadomestilo za propadle načrte Italije, ki je hotela priključiti nase Albanijo, Turčijo in Grčijo. In zares se italijansko-avstrijsko-madžarski blok ne more tolmačiti drugače kakor direktna grožnja Mali antanti. Madžarski revizionizem, ki hoče Hrvaško, Transilvanijo in Slovaško, opirajoč se na Mussolinijevo Italijo, ki zopet smatra, da je jugoslovenska Dalmacija za njo irendenti-stična zemlja, bi takoj v živo zadel Čehoslovaško, Rumunijo in Jugosla-vijo.

Pravijo tudi, da bi povratek Habsburžanov na Dunaj ne pomenil samo konec borbe glede »Anschlusa«, marveč bi bil obenem privlačno sredstvo za južno katoliško Nemčijo. Izjave kardinala Faulhaberja kažejo, da katolicizem in tretje carstvo kljub konkordatu ne moreta živeti v miru.

Katoliški fašizem z naslednikom nekdanjega Apostolskega Veličanstva na čelu bi mnogo bolj ustregel katoliškemu nemštvu nego hitlerizem s protikatoliškimi tendencami. Že iz tega se mora sklepati, da bi se proti avstro-madžarskemu bloku pod protektoratom Italije

takoj ustvaril drug blok, v katerem bi bila poleg Male antante tudi Nemčija. Zavezništvo Francije in Male antante pa bi propadlo istega dne, ko bi dala Francija svoj pristanek na povratek Habsburžanov. Razpad tega zavezništva bi bila

največja nevarnost za vso Evropo.

Habicht je dal v svojem govoru Dollfussovi vladi 10 dni premirja, ki poteče 1. marca. Nobenega dvoma ni, da bi istega dne, ko bi stopil na avstrijska tla Oton Habsburški, nastala v Avstriji nacionalistična revolucija. Prav tako pa ni nobenega dvoma, da bi mobilizirali tudi drugi, če bi italijanske čete intervenirale, da bi zatrle ta puč. In potem...?

Baš to daje mnogim povod, da žele ščititi neodvisnost Avstrije za vsako ceno. To pa je danes mnogo težje, kakor bi bilo še pred mesecem dni, kajti v Avstriji so danes uničene vse one sile, ki so tvorile jez in proti hitlerizmu in proti raznarobnemu fašizmu. Kljub vsemu temu pa je obramba Avstrije mogoča in dovolj bi bilo, da Anglija in Francija svoj izjavi, ki sta jo dali o potrebi ohranitve avstrijske neodvisnosti, dodata samo še to:

Niti »Anschluss«, niti avstrijsko-madžarsko uedinjenje, niti Oton Habsburški!

Heimwehr utira pot za obnovo monarhije

Knez Starhemberg se že pogaja z Otonom in Zito Habsburško glede njenega povratka v Avstrijo

Budimpešta, 25. februarja. r. Istočasno, ko objavlja avstrijska docela pod vplivom fašistično usmerjenega Heimwehra stoječa vlada demantije o tem, da nihče ne misli na povratek Habsburžanov ter da so neresnične vesti o posetih heimwehrovskih voditeljev pri bivši cesarici Ziti, objavlja organ madžarskega ministrskega predsednika, ki je gotovo dobro informiran, senzacionalne podrobnosti o posetu kneza Starhemberga pri Ziti Habsburški. List uvodoma naglašja, da so

heimwehrovci sedaj zastavili vse svoje sile, da bi se našel primeren način in pot za čimprejšnjo obnovo monarhije in za povratek ob prevaru iz Avstrije izgnane cesarske rodbine. Ker nova avstrijska ustava v tem pogledu ne bo delala več nobenih ovir, se je podal sedaj knez Starhemberg res-

no na posel, da čim prej izvrši svoje stare načrte.

List predsednika madžarske vlade »Függetlenség« poroča o tajnem sestanku, ki se je te dni vršil med knezom Starhembergom in pretendentom na avstrijski prestol Otonom Habsburškim. Sestala sta se v belgijskem dvorcu Stenookerzel, kjer stalno biva izgnana avstrijska cesarska rodbina. Starhemberg se je razgovarjal z Otonom o načinu in času povratka Habsburžanov v Avstrijo.

Belgijske oblasti so izvedele za te konference ter so izdale najstrožje ukrepe, da preprečijo vsako rovarjenje Habsburžanov na belgijskih tleh. Zato je že par dni sem dvorec Stenookerzel najstrožje zastražen in belgijske oblasti so trdno odločene preprečiti vsako akcijo revizionističnega značaja.

Stališče avstrijskih škofov

V svoji poslanici odobravajo sedanji režim in pozivajo ljudstvo, da ga podpira — Pospešena klerikalizacija

Dunaj, 25. febr. r. Mnogo komentarjev je izzvala poslanica avstrijskih škofov, ki so jo izdali po večdnevni konferenci in ki jo je večeraj prečital v avstrijskem radiu dunajski nadškof kardinal dr. Innitzer. Avstrijski škofje se v svoji poslanici v celoti izrekajo za politiko sedanjega režima in obzlušujejo krvoprelitje minulih dni priporočajo prebivalstvu, naj se odlene politike vlade, ki je tudi v skladu z interesi in intencijami katoliške cerkve.

V poučenih krogih zatrjujejo, da je ta poslanica mnogo večje politične važnosti, kakor pa se da na prvi mah sklepati. Z vso gotovostjo se zatrjuje, da je bilo na tej konferenci govora o vseh aktualnih političnih problemih in da je bilo kardinalno vprašanje dnevnega reda vprašanje povratka Habsburžanov. V temle priporočilo Dollfussovega režima v škofovski po-

slanici vidijo v političnih krogih dokaz, da so se avstrijski škofje v tem pogledu docela zedinili s stališčem vlade.

Kot posebno značilnost smatrajo tudi okolnosti, da se je takoj po objavi škofovske poslanice sestala vlada k seji in na predlog dr. Dollfussa sklenila, da se z največjo naglico rešijo vsa vprašanja, ki so v zvezi z uničenjem socialnodemokratske stranke. Na tej seji je bilo tudi sklenjeno, da se zapro v koncentracijska taborišča tudi vsi oni voditelji in funkcionarji socialnodemokratskih organizacij in ustanov, ki se jim sicer ne da dokazati nobeno kaznivno dejanje. Veliko vznemirjenje v vladnih krogih pa so izzvale vesti, da namerava v bližnjih dneh posetiti večje število uglednih socialističnih voditeljev Dunaj in razna druga avstrijska mesta, da se osebno prepričajo o položaju in o vzrokih, ki so dovedli do znanih dogodkov.

Strah pred hitlerjevsko revolucijo v Avstriji

Alarmantne vesti o zbiranju hitlerjevskih jurišnih oddelkov na avstrijski meji — Koncentracija avstrijske vojske

Dunaj, 25. februarja. r. V tukajšnjih novinarskih krogih, zlasti med zastopniki francoskega in angleškega tiska, so vzbudile največjo pozornost vesti, da se zbira na avstrijski meji jurišni oddelki narodnih socialistov in da je na Bavarskem zbranih že nad 10.000 članov tako zvane »avstrijske legije«, ki so najmodernejše oboroženi. Dopisnika Reuterjevega urada in United Pressa sta sinoči naglo odpotovala na avstrijsko-bavarsko mejo, da bi se o točnosti teh vesti osebno prepričala.

Tudi z Dunaja so bili poslani močni oddelki Heimwehra na bavarsko mejo za ojačanje obmejne straže, ki jo tvorijo heimwehrovski oddelki iz obmejnih pokrajin. Zatrjuje se, da so narodni socialisti pripravili takoj vkorakati v Avstrijo, čim bi sedanji režim pristal na povratek Habsburžanov. V vladnih krogih te vesti demantirajo in se sklicujejo tudi na slične demantije berlinske vlade, vendar pa je vsa dunajska javnost prepričana, da so vesti o pripravah narodnih socialistov točne.

Tajna pogajanja Dollfussa?

V zvezi s tem se zatrjuje v dobro poučenih krogih, da se vrše med Dollfussovo vlado in narodnimi socialisti tajna pogajanja, ki so baje že v mnogih točkah uspela. Narodni socialisti so pripravili mnogo popustiti v svojih zahtevah, če se avstrijska vlada obveže, da ne bo pristala na italijanske načrte ter se boji našlonila na politiko Nemčije. Iz teh krogov se tudi zatrjuje, da je avstrijska vlada sedaj bolj ko kdaj

poprej pripravljena skleniti kompromis, ker se zaveda, da bi nova državljanska vojna, izzvana s strani narodnih socialistov, za njo končala porazno. Tudi Dollfuss ne zaupa preveč Heimwehru, ker se je ta organizacija v borbi z marksisti izkazala za zelo šibko in nezanesljivo. Že bližnji dnevi bodo pozakali, v koliko so te informacije točne. Da pa se vrše tajna pogajanja, tega vladni krogi ne zanikajo.

Dunaj, 25. febr. r. Danes se je izvedelo, da je vlada z vso naglico koncentrirala na Solnograškem v bližini bavarske meje poleg številnih heimwehrovskih oddelkov še 5000 mož redne vojske z vso vojno opremo.

Odgovor Nemčije: zbližanje z Malo antanto

Nemci so začeli priznavati važnost in moč Male antante in bodo pri njej iskali podpore proti italijanskim načrtom

Berlin, 25. febr. r. Dejstvo, da se je italijanski državni podtajnik Suvich na svojem povratku iz Budimpešte ustavil na Dunaju, daje tukajšnjim vodilnim krogom mnogo misliti in vse bolj se nagibajo k naziranjju, da se je v Budimpešti vendarle nekaj skuhalo, čeprav za enkrat še ni točno znano, kaj je bilo sklenjeno. Uradni komunikacije govore samo o pogobitvi medsebojnega prijateljstva, toda v tukajšnjih krogih so prepričani, da je šlo za mnogo več. V zvezi s heimwehrovsko akcijo za povratek Habsburžanov so začeli v berlinskih krogih vse drugače gledati na avstrijski in podunavski problem kakor doslej. Trditve italijanskega tiska, da služi vsa akcija zgolj pomirjenju Evrope, smatra nemški tisk za največjo ironijo.

Pred vsem smatrajo, da hoče Mussolini za vsako ceno preprečiti pomirjenje med narodnim socializmom in dunajskim režimom, če

treba tudi za ceno povratka Habsburžanov, ki pa bi bili tako navezani na oba Rima, da bi morali plavati izključno v italijanskih vodah. Naglico, s katero je Suvich odpotoval iz Budimpešte na Dunaj, tolmačijo tako, da hoče Mussolini dokončati svojo akcijo še pred iztekom političnega premirja, ki ga je dal Habicht dr. Dollfussu. Čeprav so v uradnih krogih skrajno rezervirani, se vidi po pisavi informiranega nemškega tiska, da Nemčija ne misli prekrizanih rok gledati na akcijo Rima, marveč da bo s svoje strani pokrenila drugo akcijo ter iskala predvsem tešnejših stikov z Malo antanto, ki jo smatrajo v berlinskih krogih po sklenitvi balkanskega pakta za velesilo prvega reda, brez pristanka katere smatrajo v Berlinu vsako izpremno stvarstvo v Srednji Evropi za nemogočo.

Minister dr. Albert Kramer med ljubljanskimi volilci

Lepa shoda taborskega okrožja in barjanske organizacije JNS — Velike ovacije ministru Kramerju

Ljubljana, 25. februarja. Kakor že par zaporednih tednov, je ljubljanski poslanec, minister dr. Kramer, tudi večerajšnjo soboto in današnjo nedeljo porabil, da pride v čim tesnejše stike s svojimi volilci. Sprejel je zopet nebroj ljudi, deputacij in posameznikov, se udeležil treh konferenc, pri tem pa podal dolgo poročila na dveh političnih zborovanjih, sklicanih nalašč radi tega. Sinoči je sklicalo zborovanje taborskega okrožja JNS, ki združuje štiri krajevne organizacije iz vzhodnih ljubljanskih okrajev, danes pa krajevna organizacija na Barju, ki spada med najmočnejše na ozemlju ljubljanske občine. Oba shoda sta bila naravnost sijajno obiskana. Zborovalci so prisedli na obeh zborovanjih svojem popularnemu poslancu in nacionalnemu voditelju pri srčne ovacije in s pазljivo poslušali njegovo stvarno, vsake demagogije in neiskrenosti prosto poročilo.

Sestanek taborskega okrožja je bil v steklenem salonu kolodvorske restavracije. Otvoril ga je predsednik okrožja g. dr. Pavel Pestotnik, ki je toplo pozdravil vse zborovalce, ki so napolnili veliko verando do zadnjega kotička in tudi vse stranske prostore. Iskreno je pozdravil zlasti poslance in ministre dr. Kramerja ter orisal njegove zasluge in veliko delo, ki ga je že izvršil in ga še vrši ne samo v korist Ljubljane, marveč vse dravske banovine in vse države. Njegovim besedam so zborovalci navdušeno pritrjevali.

Minister dr. Kramer je v skoraj dvehurnem govoru obširno poročal o vseh notranje-političnih in zunanje-političnih problemih ter podrobno obravnaval gospodarske in socialne probleme, ki danes zanimajo najširše ljudske sloje. Njegovo poročilo so zborovalci ponovno prekinjali z navdušenim pritrjevanjem ter mu ob koncu izrazili svoje priznanje in zahvalo s toplim dolgotrajnim aplavzom. Nato je g. minister dr. Kramer sprejemal članke taborskega okrožja in beležil njihove želje, ki so mu jih iznašali posamezniki ali deputacije. Po odhodu dr. Kramerja, ki so mu zborovalci ponovno prisedli velike ovacije, se je sestanek nadaljeval še celo uro. Sprejeta je bila resolucija, ki pojasnjuje stališče članov taborskega okrožja JNS o raznih aktualnih vprašanjih. Zborovanja so se med drugimi udeležili tudi direktor državnih železnic v Ljubljani g. Josip Cugmus, občinski svetnik g. Urbas ter mnogi drugi odlični predstavniki krajevnih organizacij JNS v področju taborskega okrožja.

Danes popoldne pa je bil v okusni dvorani Gasilskega doma na Barju shod, ki ga je sklicala barjanska organizacija JNS. Tudi tu je bila dvorana nabita mož in fantov z Barja, ki je že od nekdaj trdnja nacionalna trdnjava Zborovanje je otvoril in vodil predsednik g. Verbinc, ki je med velikim odobravanjem toplo pozdravil ministra Kramerja Zborovalci so pozorno poslušali poldrugourno izvajanje svojega poslanca in se mu zahvalili s pri srčnimi ovacijami Podpredsednik organizacije g. Zitnik se je g. ministru iskreno zahvalil v imenu Barjanov za sočustvo vanje in za izdatno dejansko pomoč, ki ju je izkazal ob jesenski poplavi katar-

strofi; obenem ga je zagotovil, da mu Barjani brezpogojno zaupajo in da lahko na nje računa vedno in v vsakem slučaju. Ko je g. minister dal še pojasnila na nekatera vprašanja zborovalcev, je tudi tu sprejel več deputacij in posameznikov, v mraku pa se je vrnil v mesto. Zvečer se je moral zopet odpeljati v Beograd.

Občni zbor bežigrajske organizacije

Bežigrajski okraj je v soboto zvečer ponovno dokazal, da je v taboru JNS. Občni zbor te marjive krajevne organizacije se je vršil v gostilni Fortuna, katere prostori so bili pa premajhni za takšno množico. Prišlo je nad 120 zborovalcev in zanimivo je, da so večino tvorili skoraj sami delavci. Po referatih predsednika gosp. Danila Šaplje in drugih funkcionarjev je bilo sprejetih več resolucij, ki bodo predložene sreski organizaciji JNS. Predsednik je opravil ministru dr. Kramerja, ki je bil zadržan, ker se je istočasno vršil sestanek organizacij taborskega okrožja JNS v kolodvorski restavraciji. Pri volitvah je bil zopet izvoljen ves stari odbor s predsednikom g. Šapjo na čelu, ki sodelovanju je bilo pa pritegnjenih tudi več mlajših moči.

Zahvala belgijske vlade

Beograd, 25. febr. p. Belgijski poslanik na našem dvoru je sinoči posetil predsednika ministrskega sveta g. Nikolo Uzunovića v njegovem kabinetu ter se mu v imenu belgijske vlade zahvalil za sožalne izjave jugoslovenske vlade, jugoslovenske vojske in celokupnega jugoslovenskega naroda ob priliki smrti belgijskega kralja Alberta.

Novinarski jubilej

Sofija, 25. febr. A. A. Bolgarska agencija poroča: Danes je praznovan glavni urednik neodvisnega »Utrca« in sedanji predsednik sofijskega novinarskega društva g. Tanev 25-letnico svojega novinarskega dela. Proslavi so prisostvovali med drugimi tudi odposlanec kralja, delegati vlade in mnoge druge ugledne osebnosti ter zastopniki bolgarskih in tujih listov. Bilo je več prihodnih nagovorov in čestitk. Drevi priredbe novinarji slavljencu na čast banket.

Preosnova rumunske vlade

Bukarešta, 25. febr. r. Danes je bila izvršena že več dni napovedana rekonstrukcija vlade. Iz vlade sta izstopila dosedanja minister za delo Konstantin Dimitriu in kmetijski minister Cipreanu. Za kmetijskega ministra je imenovan dosedanja trgovinski minister Sasu ministrstvo za delo pa je revzele bivši župan v Bukarešti dr. Kostinescu. Za ministra brez portfelja je imenovan liberalni politik Xeni. Vsi trije novi ministri spadajo med intimne sotrudnike pokojnega ministrskega predsednika Duca.

Manifestacija za gradbo zasavske ceste

Na velikem zboru v Zidanem mostu so obravnavali vse podrobnosti

Zidani most, 25. februarja. Skrbno pripravljeni sestaneč zainteresirani za gradnjo zasavske ceste, ki ga je sklicala za danes marljiva sreska organizacija JNS v Litiji, je pokazal, kako je nujna in pereča gradnja te prepotrebne prometne žile. Poleg predstavnikov javnega življenja ne samo iz najbližjega zasavskega okoliša je bila po članih narodnega predstavništva zastopana vsa naša banovina.

Po 9. uri je pozdravil litijski župan g. Lajovic Franc v Juvancem hotelu zbrane zborovalce; senatorja dr. Ravniharja in dr. Janka Rajarja, narodnega poslanca g. Alojzija Drmelja, banske svetnike g. Gvidona Birolloja iz Zgoraj, g. Josipa Ravnikarja iz Radeč, g. Kruleja iz Brežic in župana dr. Roša iz Laškega, sreskega načelnika g. Kosija Antona iz Laškega, projektanta g. inž. Josipa Pavlića ter zastopnika inženjerjev in arhitektov iz Ljubljane g. inž. Leskoveca in inž. Dimnika. Zlasti stvilno so bili zastopniki predstavnikov našega Zasavja: župani g. Kokalj Franc iz Kresnic, Certane Fortunat iz Vač, Strman iz Šmartne, Drnovšek iz Zgoraj, šolski upravitelj g. Gostiša iz Lok, Roš iz Trbovelj, Polanc iz Radeč, nadalje predsedniki sreskih in krajevnih organizacij JNS iz vseh zasavskih edinic: g. Turk in Kunster iz Litije, Mrnuh iz Zgoraj, Lovše iz Kresnic, Pleskovič in štruc iz Trbovelj, šolski nadzornik Ljudevit Potočnik iz Laškega, Nace Fincinger iz Poljsnika, Trepenčnik iz Radeč. Sestanku pa so prisostvovali tudi drugi številni zastopniki cestnih odborov in drugih organizacij, ki so zainteresirani na graditvi nove ceste.

Župan Lajovic je poudaril namen sestanka ter podčrtal tudi vzroke, ki so vodili predstavnike JNS k akciji za gradnjo ceste. Na JNS leži vsa upravna odgovornost naše države, ona se zaveda dolžnosti nasproti narodu in državi. Za velik okoliš naše banovine je zasavska ce-

sta življenskega pomena. To uvidevajo tudi mnogi činitelji. Omenili je simpatično gesto županske zveze, ki je že sklenila, da se ves državni gradbeni sklad vrti za gradnjo zasavske ceste. Zatem je sklicatelj prečital še mnoge oprostilne brzojavke in dopise, v teku zbora je dospel tudi brzojavka ministra dr. Alberta Kramerja. Nato je bil za predsednika zbora izvoljen senator dr. Rajer.

Tehnično poročilo

je podal projektant trase g. inž. Josip Pavlin, ki je v enournem referatu na podlagi načrtov in skic temeljito seznanil vse z zgodovino zasavskih potov, že v najstarejših časih, predavanje pa je zaključil z opisom nove ceste.

Cestna proga od Laz do Radeč, ki bi bila novogradnja na trasi od Ljubljane do Zagreba, bi bila dolga okrog 48 km. Zasnovana je kot glavna avtomobilska cesta, ki bo potekala vsekoli na desnem bregu Save. Cesta novogradnja od Laz do Radeč bi veljala okroglo 65 milijonov dinarjev. Del od Litije do Radeč, ki je najnujnejši, pa okroglo 40 milijonov Din.

Splošna karakteristika nove ceste bi bila naslednja: Neznaten vzpon (maksimalno do 4%) zaradi primerne izrabe naravnih teras, ugodne krivine (splošno ne pod 125 m minimalnega radija), ki odpravljajo predpisoj za avtomobilske ceste v državah zapadne Evrope. Cestni ustroj bo zadostal vsem modernim zahtevam glavne ceste, predvideni so varnostni ukrepi proti povodnji in plazovom, cesta se izogne geološko nevarnemu terenu. Promet bi bil neoviran po železniških prehodih, cesta je izpeljana mimo naselbin in ne skoz nj, z dovolzinimi cestami pa bo zvezana z vsemi prehodi čez Savo in zlasti s kolodvorji. Glede premikanja zemeljskih mas se je dosegla najboljša ekonomija.

V socialnem pogledu bo nova cesta pri-

nesla velike koristi vsomu Zasavju, ker bo v teku gradnje (približno dve do tri leta) zaposlenih povprečno 1500 delavcev. Zanimive podrobnosti o celotnem projektu bomo še objavili.

Razprava

Narodni poslanec Alojzij Drmelj je podal referat, ki je enodušno izraz vseh poslancev iz dravske banovine. V uvodu navaja, da so že več let pred svetovno vojno smatrali one občine, ki so zainteresirane na graditvi te ceste, zadevo za najvažnejši in najtežnji problem. Značaj te ceste je postal po zedinjenju še mnogo večji. Ni velike važnosti samo za zainteresirane občine, temveč je vitalnega interesa za vsa državo. Že nekaj let se o tej gradnji razpravlja v naši javnosti. Izvršena so tudi že pripravljajna dela z izdelavo načrta prvotnega ceste. V nadaljnjem je gosp. poslanec opisal vse prizadevanje predstavnikov zainteresiranih krajev in narodnih poslancev dravske banovine, da se na pristojnih mestih doseže potrebno zanimanje in pomoč.

V primernih govorih so nato izrekli še nekatere tehtne misli g. banovinski svetnik Birollo, radeški župan Polanc, senator dr. Ravnihar, župan Lajovic in g. Turk iz Litije, župan dr. Roš iz Laškega in inž. Dimnik. Zlasti je g. Lajovic poudaril: »Postavili bomo rok, da se začne načrt realizirati; v nasprotnem bomo odložili svoje javne funkcije!«

Zatem so govorili še razni zastopniki iz posameznih občin, ki so iznesli svoje predloge in težnje. Poseben odbor pa je sestavil resolucije, ki so bile soglasno sprejete. Konferenca je izvolila akcijski odbor, ki bo izvedel celotno zasnovu. Ob zaključku so bili odposlani brzojavni pozdravi s prošnjo za pomoč pri akciji g. predsedniku vlade Uzunoviču, ministru dr. Kramerju, gradbenemu ministru dr. Skrlju in finančnemu ministru dr. Gjorgjeviču in banu dr. Marušiču.

Akademsko društvo „Jugoslavija“ ob svoji 25-letnici

Ni samo slučaj, da jugoslovenska nacionalna omladina v Brnu praznuje 25-letnico ADJ v okviru Masarykovih proslav. Dve čimbenici sta, ki povzdigujejo samozavest brnskih Jugoslovenov, da so ponosni na svoje akademsko društvo. Ena izmed teh čimbenic je, da se je g. prezident Masaryk že pred vojno zanimal za A. D. »Jugoslavijo« v toliki meri, da se mu je že tedaj hvaležno članstvo v letu 1911. oddolžilo s tem, da ga je imenovalo za častnega člana, kar je danes društvu v čast in ponos. In še sedaj se sivi češkoslovaški prezident ob vsaki priliki zanima za jugoslovenske visokošolce v Brnu; najbolj pa jim je izkazal svojo naklonjenost s tem, da je skupno z Nj. Vel. kraljem Aleksandrom prevzel protektorat nad proslavami ob 25-letnici društvenega delovanja, to je nad slavnostno skupščino v avli češke tehnike in nad reprezentančnim koncertom-plešom, ki se bo vršil v najelitnejši brnski dvorani na rojstni dan čl. predsednika, 7. marca.

Akademsko društvo »Jugoslavija« je bilo ustanovljeno na dan sv. Cirila in Metoda v letu 1909., torej kmalu po aneksiji Bosne in Hercegovine, ko je nemstvo že videlo uresničenje svojih »Drang nach Osten« in »Brücke zur Adria«. Skupina dalmatinskih omladincev, izklesana v čistem jugoslovenstvu že iz borbe proti tujemu elementu na svoji rodni zemlji, je v ambientu mladočeškega, skrajno protigermskega duha imela dovolj poguma ter nadela svojemu društvu ime »Jugoslavija«. In to je druga izmed obeh čimbenic našega ponosa, zakaj društvo je prvo izmed akademskih, ki nosi tako visoko in za tedanje razmere naravnost veleizdajniško me. Poizkus ruskega poslanika v Beogradu, Hartwiga, po organiziranju balkanskih držav v eno zvezo, je našel odziv pri ustanoviteljih društva, ki so sprejeli v svojo sredo tudi Bolgare. Ta omladina je rešila tedaj problem zastave, tako, da je prideljala današnjim jugoslovenskim barvam še zeleno. S takimi trakovi je tedaj mlada »Jugoslavija« javno nastopala. Seveda je brnski politiki bilo ime »Jugoslavija« zelo sumljivo in šele na intervencijo velikega prijatelja Jugoslovenov, pokojnega inž. M. Ursinija, ki je v moči dekana češke tehnike dal jamstvo za zakonito delovanje snujočega se društva, je politika društvo dovolila. Program društva je podan že v samem naslovu: zedinjenje južnih Slovanov in verska toleranca. Z izključitvijo Bolgarov po drugi balkanski vojni pa si je društvo osvojilo program, ki ga ima še danes. Društvo je postalo kmalu znano po svoji delavnosti, posebno ko se je v društvu pojavil omladinec Vuletić, tedaj gotovo najmarkantnejša osebnost med brnskimi visokošolci. Po njegovi zaslugi se je osnoval panslovanski krožek, ki pa se ni mogel nikoli razviti zaradi hudih sporov med Čehi in Poljaki v pogledu Tešinskega. Sodelovanje s češkimi društvi je bilo že od prvega početka zelo živahno in društvo je pridelalo dva velika koncerta in prid češkemu podpornemu društvu »Hlavka«. Svojo jugoslovensko idejo pa je javno manifestiralo z veliko proslavo 100-letnice buditelja ilirskega pokreta Lj. Gaja. Cuvajeva okrutna pest in s člani srbsko-hrvatske koalicije napolnjene ječe so zbudile reakcijo tudi med člani A. D. »Jugoslavije«. Organizirali so velika protestna zborovanja, katerim se je pridružila tudi vsa brnska slovanska orientirana omladina, in katera so prešla v izraz manifestacije za kraljevino Srbijo. Društvo je bilo v stalni tajni korespondenci z beograjskima društvoma »Narodna obrana« in »Ujedinjenje ili smrt«. Posebno pozornost pa je posvetilo mali hrvatski manjšini v južni Moravi in ji pomagalo v borbi proti prodiranju germanstva iz sosednjih okoliških vasi.

Pod Vuletićevim vodstvom se člani vedno bolj utrjujejo v jugoslovenski ideji in uspeh se pokaže v svetovni vojni, ko so oni člani društva, katerim je bila dana prilika, dali izraza svoji jugoslovenski ideji s prestopom med dobrovoljce srbske armade in zavezniških čet. A tudi oni, ki so ostali v zaledju, so aktivno sodelovali pri ustvarjanju jugoslovenske države. Vuletić je bil v uredništvu »Pokreta«, dokler ni avstrijska vlada lista prepovedala.

Društveno delo je oživilo takoj prva leta po svetovni vojni. Število jugoslovenskih visokošolcev je naraslo na veliko število 300. Društvo je posvetilo sedaj največjo pažnjo gospodarski strani. Ustanovilo je Jugl. podpor. akademsko društvo in Jugoslovensko menzo. Temeljni kamen J. A. P. D. je dal pokojni jugoslovenski častni konzul M. Visko- vić, ki je novemu društvu poklonil 20 tisoč Kč. Po padcu dinarja je število članstva padlo zopet na 50, okoli katerega se še danes giblje, menza se je razšla, a J. A. P. D. se je spojilo z »Jugoslavijo«.

Stiki s češkimi društvi so ostali vedno čili. Na pobudo Slovanske sekcije »Jugoslavije« so prijatelji našega naroda ustanovili v letu 1922. Češkoslovaško jugoslovensko ligo, kateri je predsednik in prvem deceniju agilni častni član dru-

štva, v nasprotnem primeru bodo ogrožene pravice vseh invalidov v pogledu ortopedičnih pripomočkov; 4. da bo moč strogo izvajati § 27. Invalidskega zakona; 5. pospeši naj se preobdoba vseh invalidov in vdov po invalidskih zakonih leta 1929.

štva g. prof. inž. V. Hlavinka. S ČJ ligo je društvo poslej imelo vse večje prireditve. Posebno popularnost si je društvo pridobilo v zadnjem času z vsakotedenskim čajankami, katere ima skupaj z bolgarskimi agrarnimi akademiki. Zlasti je živahno delovanje v društvu samem. Gospodarsko politična sekcija je imela doslej serijo predavanj. Med predavatelji dobimo tudi izven države znana imena, kakor so: dr. Karel Engliš, dr. Mihajlo Rostohar, inž. Hlavinka, dr. Stranysky, dr. Absolon in drugi. V tukajšnji javnosti je posebno poznan društveni pevski zbor. Priredil je s turistično sekcijo že nekaj turnej po Češki in Moravski; posebno uspešna je pa bila ona po Slovaški, kjer je prvič nastopil jugoslovenski pevski zbor. Mnogim tem nastopom se je pridružil tudi društveni tamburaški zbor.

Predaleč bi prišli, ako bi hoteli opisati tudi le v grobih obrisih celotno društveno delovanje. Naj zdostuje, če samo omenimo, da bo brošura, ki jo društvo izda ob svoji 25-letnici, štela preko 140 strani, pač krasen dokaz vztrajnega dela. Upam, da bodo dobili čitatelji »Jutra« v teh medlih štrah vsaj približen pojmo o važnem jubileju jugoslovenskega pokreta in da se bodo veselili z nami vred vsakega nadaljnjega uspeha A. D. »Jugoslavije«.

D. I.

Razstava o razvoju in stanju socialnega zavarovanja

Celje, 25. februarja.

Dopolodne je bila v dvorani Obrtniškega doma svečano otvorjena razstava o razvoju in stanju socialnega zavarovanja, ki jo je priredil OUZD v Ljubljani. Otvoritve so se udeležili predstavniki oblastev in uradov, celjske mestne in okoliške občine, obrtniških organizacij, zastopniki delodajalcev in delavskih organizacij, mnogi obrtniki, pomočniki, vajenci in delavci ter zastopniki OUZD. V imenu predstava OUZD je g. Josip Rebek iz Ljubljane iskreno pozdravil udeležence. Namestnik predsednika OUZD dr. Mirko Kulec je opisal socialno-politični, etični in gospodarski pomen OUZD. Celjski župan dr. Alojzij Gorican je zlasti poudarjal pomen OUZD za Celje, ker opravlja ta institucija veliko delo socialnega skrbstva. Gimnazijski direktor Fran Mravljak je v imenu sreske organizacije JNS čestital čestitice obstoja OUZD in izjavil, da bo stranka, zvesta svojemu socialnemu programu, povsod, zlasti pa v celjskem srezu skušala odpraviti težkoče, ki ovirajo delo OUZD. G. Mravljak je nato podčrtal važnost te razstave za šolsko mladino, ki si jo bo v prihodnjih dneh ogledala. Sledil je ogled obsežne in zelo zanimive razstave, ki se nanaša v veliki meri tudi na okoliš celjske ekspoziture. O razstavi bomo še poročali. Razstava bo do prib. nedelje odprta dnevno od 10. do 16. ure.

Joško Božič umrl

Ljubljana, 25. februarja. Davi ob 11. je umrl v splošni bolnici po dolgotrajnem trpljenju g. Joško Božič, višji uradnik direkcije državnih železnic, star 53 let. Povsod priljubljeni pokojnik je mnogo delal v raznih društvih, zlasti pa kot organizator in načelnik železničarske sekcije Jadranske straže. Služboval je med drugim v Trstu, na Jesenicah, v Podnartu, na Bledu, v Bjelevaru, Brodu na Savi ter je bil nazadnje dodeljen kot referent železniški direkciji. Bil je tudi rezervni kapetan in večkrat odlikovan. Zapuščal globoko užaloščeno vdovo s štirimi nepreskrbljenimi otroki. Pogreb bo v torek; ura pogreba bo objavljena jutri v posmrtnem oznanilu.

Gostilničarski tečaj na Vrhniki zaključen

Vrhnika, 24. februarja. Na Vrhniki je bil danes zaključen šestdnevni gostilniški tečaj. Predavali so o serviranju in o splošnih potrebah hotelierske in gostilničarske stroke g. Klasek, o higieni in zdravstvu dr. Zupan, o življenstvu pa veterinar g. Grom. Udeležencev je bilo 35. Ob zaključku tečaja je bila prirejena zaskuka, ki so se je udeležili sreski načelnik za ljubljansko okoliščino Znidaršič, predsednik zveze gostilničarskih zadrug g. Ciril Majcen, vrhnikiški župan mg. pharm. g. Hočevar, in drugi zastopniki oblastev.

Predsednik zveze gostilničarskih zadrug g. Ciril Majcen je pozdravil vse prisotne, nakar so govorili o nalogah gostilničarskega stanu tudi sreski načelnik Znidaršič, župan Hočevar in dr. Zupan, ki so vsi poudarjali nujno potrebo, da bi se sliki tečaji prirejali v bodoče za daljšo dobo. Zlasti pa, da bi jih merodajni faktorji podpirali s potrebnimi subvencijami, ker je izobrazba našega gostilničarstva velikega pomena za razvoj turškega prometa in obenem za povzdigo našega narodnega gospodarstva. Čeprav je bil tečaj kratek, je dosegel razveseljuv uspeh. Po večini so se ga udeležili samo hčerke in sinovi gostilničarjev, ki so s posebnim zanimanjem sledili predavanjem. Bilo je sklenjeno, da se bo v prvi ugodni priliki priredil daljši tečaj. K dobremu uspehu sedanjega tečaja je treba predvsem čestitati združenju gostilničarskih zadrug na Vrhniki, ki ga vodi agilni načelnik Brenčič, prav tako pa se mora izreči priznanje tudi zastopnikom oblastev, ki so izjavili pripravljenost, da bodo tudi v bodoče podpirali take tečaje.

Zasebni uradniki za svoje pravice

Zahteve glede pokojninskega in bolniškega zavarovanja

Ljubljana, 25. februarja. V soboto zvečer je ljubljanska podružnica Zveze bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov Jugoslavije stopila v trinajsto leto svojega delovanja. XII. občni zbor se je vršil v veliki dvorani OUZD, otvoril ga je predsednik podružnice g. Vladimir Vrančič. Pozdravil je vse navzoče, posebno toplo pa banskega svetnika g. Ivana Tavčarja kot zastopnika Delavske zbornice, poddirektorja Pokojninskega zavoda dr. Vrančiča, predsednika Trgovskega bolniškega in podpornega društva dr. Plesa, dalje g. Klinarja kot zastopnika bolniških zavarovancev — višji razred, in dr. Köstla kot zastopnika Zveze privatnih nameščenecv. Svojo zahvalo je izrekel tudi tisku, naposled pa pozdravil še zastopnika Društva absolutentov trgovske akademije g. Lapa-jneta in zastopnika društva absolutentov trgovskih šol g. Ziberno. S pleteto se je spominjal med letom umrlega tovariša in člana Vladimira Janovskega, čigar spomin so navzoči primerno počastili.

Pred prehodom na dnevni red je podal predsednik kratko sliko delovanja organizacije. V današnjih razmerah je potrebno, da se članstvo še bolj oklene organizacije in zaveda njenega pomena. Potrebno je, da graja današnja pčilo udeležbo na občnem zboru, kar je dokaz pomanjkanja čuta solidarnosti in smisla za organizacijsko delo. V ostalem je treba priznati, da organizacija vidno napreduje, število članstva narasta. Odbor je storil vse, kar je bilo v danih razmerah mogoče.

Pregledno tajniško poročilo je podal tajnik g. Patik. Položaj nameščenecv se v preteklem poslovnem letu ni mnogo spremenil in vse tudi kaže, da se bistveno ne bo izboljšal. Kratkot je tajnik orisal interno poslovanje odbora, se dotaknil volitev v Delavsko zbornico, kjer je podružnica iz Zveze privatnih nameščenecv kandidirala na stanovski listi nacionalnih nameščenecv. Izvoljen je bil tovariš Vrančič. Pri volitvah v Pokojninski zavod je pa prišlo do kompromisa v upravni odbor PZ je bil tudi izvoljen predsednik Vrančič, ki je obenem odbornik Bolniške blagajne Trgovskega bolniškega in podpornega društva. S tem je izpolnjen del programa, v katerem smo si stavili naloge, da dobimo primerna zastopstva v navedenih institucijah.

Glede omenjenega dela upravnega odbora je treba omeniti med drugim, da je organizacija intervenirala v nekaterih važnih stanovskih zadevah in dosegla lepe uspehe, zlasti v vprašanju redukcije bančnih uradnikov, sporočila je svoje stališče glede razširjenja pokojninskega zavarovanja privatnih nameščenecv centralni upravi v Zagreb, protestirala proti nameravam centralizaciji bolniških blagajn itd. V dravski banovini je zavarovanih pri blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva nad 6500, a pri društvu za višje zavarovanje nad 3500 članov.

Mariborski pododbor, ki je najzvoornejši organiziran, je proslavil 10-letnico svojega obstoja, k čemur mu je upravni odbor brzojavno čestital. Tajnik je nato še poročal o raznih drugih delih in nalogah organizacije ter zaključil, da je bilo njeno delo resno in stvarno, vedno za dobrobit članov.

Soglasno so bile sprejete naslednje resolucije:

Ministrskemu svetu v Beogradu: a) glede pokojninskega zavarovanja:

Zahtevamo razširjenje pokojninskega zavarovanja privatnih nameščenecv na vso državo v okviru ločenih pokojninskih zavodov v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Če splošno razširjenje, veljavno za vse stroke privatnega nameščenstva, zaenkrat ne bi bilo možno, naj se razširi zakon do nadaljnjega vsaj za nekatere vrste in stroke privatnega nameščenstva, pri čemer naj se upoštevajo v prvi vrsti one stroke, ki tvorijo kompaktnije in večje enote;

b) glede uredbe o znižanju režij denarnih zavodov pod zaščito: Vse določbe uredbe, ki predstavljajo nevarnost, da se bodo izrabljale v preveliko in neupravičljivo škodo nameščenstva teh zavodov, naj se iz uredbe izločijo. V ta namen zahtevamo: I. da se uvede tudi za delavne zavode pod zaščito razsodišč, ki bo v sporih odločalo o znižanju režij, kakor je to predvideno za ostala gospodarska podjetja; II. da se v komisijo, ki bo v posameznem zavodu izvršila pregled, imenuje tudi zastopnik lokalne podružnice saveza BOTČ; III. da se ustanovi minimum, pod katerim se plače ne smejo zniževati, in sicer 2000 Din za samce in 3000 Din za poročene; IV. da se ustanovi kot minimum pokojnine 1000 Din za samce in 1500 Din za poročene; V. da se poseben fond, ki služi za pokrivanje pokojnin, po vseh takih zavodih v zadostni meri dotirajo ali iz rezervnih fondov ali iz ostalih sredstev zavoda; VI. da se za spore v pokojninskih

vprašanih ustanovi pristojnost zgoraj omenjenih razsodišč;

c) glede pospešenega obravnavanja tožb, ki se tičejo tarifnih sporov:

Ker grešijo delodajalci na račun tarifnih pogodb večkrat v prepirčanju, da delojemalec ne bo imel sredstev za dolgotrajne tožbe preko vseh instanc, zahtevamo, da se tožbeni postopek v takih pravih kar najbolj pospeši ter se odredi rok, v teku katerega morajo biti slične tožbe pri posamezni instanci rešene. Rok ne sme biti daljši od treh mesecev;

d) glede omejitve brezposelnosti: I. odpravi naj se dvojno zaslužkarstvo posameznika; II. zaposlitve izomzemcev naj se omeje na neobhodno potrebni minimum ter naj se skribi za določbe, ki bodo izomzemce prisilile, da izuče domače osebe; III. skrajša naj se delovni čas po vseh uradih na 36 ur tedensko, po ostalih podjetjih na 40 ur tedensko; IV. uvede naj se obvezno zavarovanje zoper brezposelnost.

Centralni upravi združenja v Zagrebu je bila odposlana naslednja resolucija: a) glede bolniškega zavarovanja:

Forsiranje centralizirane nameščenke bolniške blagajne naj se odstavi z dnevnega reda, skribi se naj za teritorialno opredeljenih dosežanih nameščenkih blagajn in za njih večjo samostojnost, zboljšajo naj se medsebojni odnosi posameznih blagajn. Določba privatnega društva »Mer-kure«, da sme biti član bolniške blagajne »Mer-kure« le oni, ki je član privatnega društva »Mer-kure«, naj se odpravi;

b) glede uclanjenja naše zveze v II. internacionali:

Glede na različno strukturo članstva našega saveza po posameznih banovinah naj se iz druge internacionalne, katere član smo od leta 1929, izstopi. Na vsak način pa zahtevamo, da se ravno na različno strukturo po posameznih banovinah da članstvu vsake podružnice možnost, da nastopa v skladu s prepričanjem, katerega zastopa večina članstva dotične podružnice. V upravo so bili v glavnem izvoljeni dosednji funkcionarji z g. Vladimirom Vrančičem na čelu.

Invalidi so zborovali

Zanimiva debata o vstopu v organizacijo »Boj«

Ljubljana, 24. februarja. Dopolodne je imela v dvorani OUZD ljubljanska organizacija vojnih invalidov svoje letno zborovanje. Delovno področje društva sega iz mesta daleč v okolico in tako so dvorano v velikem številu napolnili kmečki ljudje in preproste žene iz predmestij in iz okolice, tako da se je socialni značaj organizacije manifestiral že v živi sliki zbora.

Predsednik Mlekuž je v nagovoru navajal težave z zbiranjem prispevkov za podpore invalidov in naglašal potrebo čim bolj strnjene sodelovanja vsega članstva. Odbor je v zaključnih poslovnih dobi napravil zlasti veliko število intervencij za doseg pravice po invalidskem zakonu, predvsem za izplačilo invalidnine in za prevečbo po invalidskem zakonu. Tajnik Česnovar je poročal kratko in lapidarno, da šteje krajevna organizacija 613 članov. Od teh jih je na novo pristopilo 14, odstopil 1, umrla pa 2 člana in ena članica. Od članov in članice je redno plačujočih 270, neredno plačujočih 343. Glede prevečbo po invalidskem zakonu je društvo napravilo obilo intervencij pri invalidskem sodišču. Odbor je imel 19 rednih sej, katere so bile vse sklepne in pri katerih je bil tudi nadzorni odbor polnoštevilno zastopan. Seje so potekle v popolnem soglasju ter se je vedno skušalo ustreči vsem članom in članicam, ugoditi njih najraznovrstnejšim potrebam in zahtevam. Izvršenih je bilo pri raznih oblastvih nešteto intervencij. Tudi v gnetnem oziru se je napravilo kljub skrajno neugodnim časom vse, da se pridobe sredstva za podporo članstvu. Invalidi so izvedli štiri naborne akcije, ki so dale 12.462 Din. Nadalje so izvedli še božično naborno akcijo. Za božič so obdarili 155 članov in članic z moko in slačkorjem v skupnem iznosu 6086 Din. Izrednih podpor je nakazal odbor 42 članom in članicam v znesku 6500 Din. Za zimo je preskrbel odbor od TPD 45 ton premoga po znižani ceni. Vse

čas poslovanja sedanjega odbora je bila med člani zadovoljiva slova.

Poročilo blagajnika Preše navaja, da je imelo združenje v tem letu 42.000 Din dohodkov in 190.000 Din prometa. Na predlog revizorjev je bila nato izglasovana razrešnica staremu odboru.

Sledilo je poročilo predsednika oblastnega odbora Štefeta o splošnem položaju invalidov v državi in o delu njihovih organizacij. Zaradi njegovega poročila o ustanovitvi združenja borcev Jugoslavije se je vnela dolgotrajna in živahna debata. Skoraj vsi govorniki — in k besedi se jih je oglasilo blizu dvajset — so gradili postopanje oblastnega odbora, ki je povsem na lastno roko, ne da bi se bil prej obrnil na članstvo oziroma na krajevne organizacije, sel v to združenje, ter so izražali bojazni, da bo gibanje zaplaval v politične vode in da invalidi ne bodo imeli nikakoli koristi od tega. Članstvo se je zanimalo tudi za gmoatno stanje vprašanja. Očistil odbor daje polovico svoje članarine blagajni »Boja«. Na koncu je predsednik Mlekuž stavl skupščini predlog, naj se izjavi, ali odobrava postopanje oblastnega odbora v tej stvari ali ne. Tu se je razvila daljša debata še o načinu glasovanja. Štefe je zahteval, da se ne glasuje o odobritvi ali odklonitvi postopanja, temveč o tem, ali je skupščina za združenje invalidov z ostalimi bojevniki organizacijami ali ne. Tako formulirano vprašanje je skupščina potrdila, prej pa si je od predsedstva še zagotovila obvezo, da mora invalidska organizacija v celoti in vsak posameznik posebej imeti vsak hip na presto, da iz združenja bojevnikov izstopi.

Pri volitvah so prišli v novi odbor Mlekuž, Metlika, Pintarič, Preša, Rapuž Josip, in nadzorstvo pa Dornik, Dermaša. Hransky. Na koncu je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Vojni invalidi in vojne vdove Ljubljane in okolice uvidevajo nujno potrebo: 1. da

OD SOBOTE DO PONEDELJKA

Ljubljana, 24. febr.

Sveti Matija se je držal svoje pravice. Še v petek zvečer je zmrzovalo, a v soboto jutraj je že začelo pihati od juga in čez dan se je počasi odtaajalo, da smo dobili še večjo brozgo. Sneg kar vidno kopni in če bo odjuga trajala še nekaj dni, bodo izgubile še zadnje krpe in umazani kupi ob ljubljanskih ulicah. Smučarji imajo zdaj edino uteho na Gorenjskem, odkoder so se včeraj prišla dovolj ugodna poročila. Največ jih je potegnil vlak v Bohinj, kjer so se vršile tudi smučarske tekme za savezno prvenstvo.

V Ljubljani je bilo danes bolj klavno predpomladno nastrojenje. Že jutraj je kazalo, da dobimo vlogo in res je opoldne pričelo rahlo rostiti, a je pobleveni dežek kmalu prenehal. Ljubljancem so ostali večinoma doma, saj na sprehode po blatnih poteh ni bilo dosti misliti, a več sto jih je kljub nevšečnemu vremenu ubralo na priljubljeno Šmarno goro in Katarino.

Nočni požar na Barju

V soboto zvečer se je spet posvetilo na Barju. Rdeči petelin je zapel na gospodarskem poslopij posetnika Franca Podlipca na Izanski cesti 147, kjer je bil nakopičeno nekaj sena in poljskih pridelkov. Ob 22. so odšli na pomoč poklicni gasilci iz Ljubljane, ki so imeli uro dela, da so ogenj zadušili. Zgoraj je del ostrešja, pa tudi hlev je precej trpel, dočim je ostala hiša, ki je tesno blizu gospodarske stavbe, nepoškodovana. Škode je okrog 20.000 Din, na krta zavarovalnico.

Na nož se je nasadil

Dopolodne se je pripetila na Rožniku huda nesreča. 10letni Hinko Lučovnik, sin urad-

nika kurilnice državnih železnic, je splezal na drevo in rezal veje. Nesreča je hotela, da mu je na nekoliko polzskem drevesu spodrsnilo in je padel na tla, a tako nesrečno, da se mu je nož zapelil v stegno desne noge s takšno silo, da mu je prerezal žilo odvodnico. Fant je izgubil mnogo krvi in je sreča, da so ga hitro našli ter prenesli v rospole policijske jahalnice na vrtu Čekinega gradu, od koder so pozvali reševalce na pomoč. Fantu so nogo krepko podvezali in preprečili, da ni izkrevljal. Reševalci so ga prepeljali v bolnico. Čeprav je Hinko izgubil res precej krvi, zaenkrat ni nevarnosti za življenje.

Druge nesreče se je primerila pri sekanih drv

Antonija Gorenčeva, žena čevljarkega mojstra v poklju, stanujoča v Mencingerjevi ulici 19, je dopoldne sekala drva, natekla je pa na grčasto deblo, ki so n dala razklati. Večkrat je vsekala po njem, naposled ji je pa sekira na grči spodletela in nesrečna žena si je odsekala dva prsta levice. Tudi Gorenčevo so morali reševalci prepeljati v bolnišnico.

Z motociklom v tramvaj

Majhno senzacijo so doživeli kmalu po 15. številni sprehajalci v Šelenburgovi ulici. Takrat je vozil od Gradišča proti pošti tramvaj št. 18 in ko je privozil na sredo Šelenburgove ulice, je istočasno pridrvel neki motociklist, ki se je od strani z vsa silo zaletel v tramvaj. Motociklist je pa imel nenavadno srečo: vrglo ga je z motorja, a je ostal nepoškodovan. Pobral se je in vesel, da je odnesel zdravo kožo, naglo sedel na motor ter se odpeljal. Na tramvajem vozu, ki ga je voznik takoj ustavil, so se poznali sledovi karambola.

Dober omen v naši umetnosti

V Tivoliju se je danes pričela pomlad. Ne še sicer v vsem parku, pač pa v našem skromnem hramu umetnosti, v Jakopičevem paviljonu. Marljivi naš mojster Božidar Jakac je spet razveselil ljubitelje umetnosti z obsežno, bogato razstavo svojih novih del. 118 umetnin je napolnilo stene vseh treh dvorani paviljona. V glavni dvorani je Jakacova velika žetev z lanskega bivaanja v Dalmaciji, v desni so same dolenske lepote, v levi dvorani pa zbirka portretov.

Kakor je pozneje v nagovoru umetnost poudaril predsednik Narodne galerije g. dr. Franc Windischer, moremo današnjo izredno številno udeležbo pri otvoritvi Jakacove razstave smatrati za dober omen, da se vremena našim umetnikom morda je pričeljati jasnosti. Ob pol 12. uri, ko je bila napovedana otvoritev brez pompa in slovesja, je bilo v paviljonu živahno kakor v panju. Zbrala se je družba zastopnikov vseh ljubljanskih inteligenčnih slojev, poleg župana dr. Puca razni predstavniki oblasti, univerze, umetniških in drugih krogov, zlasti mnogo je bilo tudi dam, med

njimi gospe Kramerjeva in Pucova. G. dr. Windischer je vso družbo toplo pozdravil in požel neumorno snujočemu tvorcu Božidaru Jakcu mnogo uspeha. Obeležil je posamezne dele razstave in je ob slikah Dolenske poudaril, da zre v poetu Jakcu naslednika Janeza Trdine. Še posebno je g. Windischer opozoril na portrete, saj s takimi razmeroma najcenejšimi naročili lahko naše občinstvo nudi umetnikom vsaj nekaj zaslužka.

Toplo pozdravljen je nato izpregovoril še g. Božidar Jakac. Ne da bi tolmachi svoje umetnine, ker resnično niti ena izmed njih ne potrebuje prav nikakih gostobesednih in učenih komentarjev. Opisal je njihov nastanek, zlasti še onih iz Dalmacije, iz klasičnih krajev dalmatinskega Zagorja, ki so nam dali največjega mojstra, Ivana Meštroviča.

Podrobno poročilo o razstavi bomo še priobčili. Razstava žanje mnogo pohvale. V njej si kar doma, tako je vasa naša. A iz daljnjih krajev sveta prinaša godbo in novice izvrsten radio aparat...

Buninov večer v Ruski Matici

V soboto je priredila Ruska Matica literarni večer v počaščenje Nobelovega lavreata Ivana Bunina. V predavalnici Francoskega inštituta so se zbrali vsi uglednejši člani ljubljanske ruske kolonije in njih slovenski prijatelji z go. Terezino Jenkovo na čelu. Navzoč je bil tudi zastopnik češkoslovaške konzulata g. Martinek.

Namesto odsotnega predsednika Ruske Maticе g. univ. prof. dr. Spektorskega je prisotne pozdravil g. univ. prof. Bubnov, ki je z izbranimi besedami poudaril pomen te literarne slavnosti. Za tem je imel kratko uvodno besedo g. univ. prof. Aleks. Maklešov, ki je med drugim dejal, da si je ruska literatura s svojim Puškinom, Gogoljem, Tolstim, Dostojevskim, Čehovim in tolikimi drugimi že zdavnaj pridobila svetovni sloves, in to, da je šele sedaj dobil Nobelovo nagrado prvi ruski pisatelj, ni moglo zmanjšati pomena ruskega slovstva. Vdise temu pa je za ruski narod, zlasti pa za njegove emigrantske kroge, ki jim pripada Bunin, prijetno zadoščenje, da je bila književna nagrada za leto 1933 podeljena mojemu ruske besede. Govornik, ki je poseben častilec Bunina, je nato kratko in jedrnatokarakteriziral njegov pomen za rusko literaturo. Bunin ni modni pisatelj, njegovo delo je neodvisno od literarnih

strui, ki prihajajo in odhajajo. Svetovno književno odklovanje, ki je bilo zdaj priznano njegovemu delu, pomeni triumf ruske in z njo vred slovanskih literatur.

Predavanje o literarnem delu Ivana Bunina je imel g. dr. Nikolaj Preobraženski. Označil ga je kot poeta stare nacionalne Rusije in nadaljevalca svetle puškinske tradicije v ruskem slovstvu. Nato je z lepimi besedami prikazal formalne in idejne značilnosti Buninovega dela. Bunin je pisatelj umetnik, pesnik in pripovednik visoke kvalitete, zato je nekako ravnodušen nasproti povprečnemu čitatelju, ki še predvsem dejanja in lagodne zabave, ne pa stilističnih, jezikovnih in umetnostnih kvalitiet. Posebno lepo je predavatelj orisal Buninovo ljubezen do ruske zemlje in tradicije, ljubezen, ki ni slepa, marveč je nepodkupljivo stroga v presojanju ruskega karaktera. Toda Bunin je pravičen kritik ruskega naroda, nanj se je moglo zanesti. Zakaj z druge strani je Bunin odkril mnoge nepopisne lepote ruske duše. Posebno lep je bil on del izvajani dr. Preobraženskega, v katerem je opisoval Buninov topli odnos do ruske prirode. Značilno je, kako se je prav v emigraciji zjasnil njegov pogled na Rusijo, in prvotni pesimizem je prešel v svetle tone, ki v njih drhtita vse objemajoča

ljubezen in zrela modrost. Posebej se je predavatelj pomudil pri Buninovem romanu »Življenje Arsenjeva«, za katerega je dobil Nobelovo nagrado. Predavanje g. dr. Preobraženskega je bilo sprejeto z iskrenim odobravanjem.

Nato so gospe Marija Maverjeva in Lidija Marakina in g. dr. Preobraženski učinkovito recitali in brali primere Buninovih pesmi in proze. Bili so zares prijetni trenutki, izpolnjeni z melodično lepoto ruskega jezika. Ob Buninovi moistrovinah so se zbuiali prividi ruske prirode in ruskega življenja, ki nam je tako daleč in zopet tako blizu, ki je na pol rekica, na pol sen...

Zares: lep in tople ruski večer!

Sočani na izletu v Newyork

To soboto so se Sočani zbrali na prijeten večer, da s spretnim predavateljem prof. Brežnikom za eno urico poročajo na kratke izprehode preko Oceana v Newyork, odkoder je g. profesor pred nekaj leti prinesel neusahljivo zalogo zanimivih vtisov in slik. Predavatelja je poslušalcev predstavil s kratko pozdravno besedo predsednik predavateljskega odseka g. Josip Šiligoj.

Ob nazorni besedi in živi skioptični sliki se je pred poslušalci odgrnilo doživljene enega največjih čudes sveta. Gledalciša, podzemski in nadzemski železnice, neskončne avenije, banke, cerkve, hoteli, ogromne konstrukcije in dimenzije so šle mimo pozornost napetih oči. Kakor na živem filmskem traku so se vrstili Manhattan s svojimi borzami in nebotičniki in gornje mesto, ki je prava domačija Newyorčanov; slavni kip svobode in znameniti Ellis Island, na katerem je včasih po 3000 izselencev na dan stopalo na sveta ameriška tla, dandanes pa jih prihaja komaj po 300 do 500; prekoceanski parniki, veličastne vedute iz letal in nebotičnikov. Tu smo srečali najvišjo hišo sveta, Empire State Building, 420 metrov visok. Med težkimi, ogromnimi arhitekturnimi zanimivimi zgradbami pa je ob izvajanjih g. predavatelja vrvelo pravo, živo ameriško življenje, da so se Sočani z začudenjem znašli v svoji stari dvorani »Pri levzu, ko je na koncu spet zagorela luč.

V imenu navdušenih poslušalcev se je g. prof. Brežniku v toplih besedah zahvalil predsednik »Sočes«-mattice g. Sanein.

Pri boleznih ledvic, seči, mehurja in danke omili naravna »Franc Josefova« grenčica tudi silne težkoče pri potrebi v zelo kratkem času. Spričevala iz bolnišnice potrjujejo, da je »Franc Josefova« voda, ker olajša potrebo brez bolečin, zelo priporočljiva za redno uporabo za staro in mlado. »Franc Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Na družabnem večeru naših oficirjev

O ljubljanskih večerih ne ve človek skorod prav ničesar povedati. Razen nebotičnika, v katerem je še kolikor toliko luči, je marsikdo drugod nekam čudno mračno. Že kar pozno mora biti, da se duhovi malo spozbajo, malo sprostje vsakdanjih tegob in se ta ali oni, ne glede na razne vezanosti, malo hitreje zasuše, bolj pogumno kakor običajno zasmeje. Le tam med našimi oficirji je v soboto zvečer bilo v prostorih njihove menze na Taboru skoro tako, kakor si kdaj pa kdaj požel tega in onega bolj ali manj zdogočeno srce. Ob osmi uri sta bili že obe dvorani s pogrnjenimi mizami polni odličnega meščanstva in naših oficirjev. V plesno dvorano je vabil svetli parket in salonski orkester 40. polka je ubiral že vesele zvoke ki se jim nihče ni mogel ubraniti.

Poveljnik dravske divizije general gosp. Cukavac in predsednik oficirskega doma general Pekić s soprogrami sta otvorila družabni večer z narodnim kolom. V dvorani je veselo zašumelo. Kolo je kmalu vsem užgalo srca. Nič ni bilo čuti tiste ga neprijetnega prehoda od začetka do viska. Vse je bilo razigrano in vsak se je moral čuti svobodnega.

Med velikimi številom odličnikov so bili navzoči podkan g. dr. Pirkmajer s soprogo, ljubljanski župan g. dr. Dinko Puc, predstavniki rezervnih oficirjev in bojevnikov general v p. g. Joksime Gajdž iz Beograda, banki inšpektor g. dr. Guštin s soprogo, ravnatelj g. Hnik s soprogo, soproga podpredsednika apelacijskega sodišča ga. Gradnikova in še mnogo drugih dam in gospodov, ki so se odzvali vabilu

naših aktivnih rezervnih oficirjev, ki so večeru dali v vsakem posledu res lepo podobo. Duša vseh je pa bil neutrudljivi organizator, adjutant poveljnika mesta kapetan I. stopnje g. Živojin Stanojević, ki v vlogi domačina ni na nikogar pozabil in v veliki meri pripomogel res tovariško potekajočemu veselju. Zbrana je bila skoro polovica častnikov ljubljanske garnizije. Vendar, treba je le pripomniti, da se naše ljubljansko meščanstvo ni v kdo ve kako častnem številu odzvalo. Saj ti večeri so zlasti namenjeni za okrepitev stikov med našo vojsko in njim, da se dva svetova spoznata, se drug drugemu približata in tovariško delata in se poveselita v urah oddiha. Naši oficirji so to pot že drugič dokazali, da znajo biti družabni in tedaj, kadar so v svetu miru, ostreši raz sebe trdi prah s poti svojega skrbni polnega dela.

Zabava je trajala pozno v noč. Godba in ples in prijetni pogovori o vsem našem delu in življenju so ure kar prenašlo pomikali proti jutru. Nikomur se ni mudilo. Tem manj, ker sta bila jedaja in pijača malone zastopni. Prireditelji delajo vse v lastni režiji, čisti dobitek, ki ga pa zaradi nizkih cen nikoli ni veliko, gre za menzo, pa tudi za izpolnitev oficirskega doma, v katerem se oficir odpočije pri igri, glasbi ali med knjigami.

Odšel se bodo ti družabni večeri vršili dvakrat na mesec. Vstop je vsakomur svoboden. V interesu, da se odnosi med našo vojsko in meščanstvom poglobe, želimo vrlim oficirjem mnogo, mnogo uspeha!

„Živalca“ — oživljena

Pri Mikliču so to nedeljo ponovno zborovali rejci malih živali, včlanjeni v društvo »Živalci«, ter nadaljevali svoj II. redni obč-

Mariborski dogodki

Maribor, 25. februarja. Kakor zadnji dnevi tedna, tako lepa in solnčna je bila tudi današnja nedelja. Sportniki so v velikem številu hiteli na smučarske tekme na Klopni vrh. Veseli pa so bili legepa dne tudi drugi meščani, ki so se kakor čebele vsuli iz mesta v bližnjo okolico. Menda je bila današnja nedelja letos

najtoplejši dan,

saj so se na opoldanski promenači pojavile dame že v pomladnih plaših.

V ostalem je potekla nedelja brez nesreč, tudi policijska kronika ni beležila omembe vrednega dogodka. Prijavljenih je bilo samo nekaj manjših tatvin. Pač pa se je pripetila v soboto popoldne

v Račah smrtna nesreča, ki je globoko pretresla vse tamošnje prebivalstvo. Njena žrtev je 3letni gostilničarjev sin Josip Falež. Gostilničar je bil v soboto dopoldne po opravih v Mariboru in se je s popoldanskim osebnim vlakom vrnil domov. Nasproti sta mu hitela njegova otroka, 5letna Mica in 3letni Joško. Vedela sta, s katerim vlakom prihaja oče in sta mu šla naproti. Pot ju je vodila preko železniškega tira, a nesreča je hotela, da je prav v tem hipu pridrvel vlak. Otroka sta se drvečega vlaka tako prestrašila, da sta obstala pri tiru, kakor okamenela. Lokomotiva je oba podrla na tla. Fantku je pri padcu počila lobanja in je bil takoj mrtev, deklica pa je obležala nezvestost s krvavečo rano na glavi in hudimi notranjimi poškodbami. Na kraju nesreče se je takoj zbralo mnogo ljudi, med njimi je bil tudi nesrečni oče, ki je mrtvega sinčka prenesel domov, a ranjeno hčerko so reševalci prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Mariborska podružnica SLD je imela pri »Orlu« svoj XIII. občni zbor,

ni zbor, ki je bil 21. januarja predčasno zaključen. Polnoštevilna udeležba na tem občnem zboru je bila pač viden dokaz, da se člani zavedajo v polni meri svojih dolžnosti, posebno še zaradi tega, ker so bile razmere v tem društvu, ki nosi sicer pohlevno ime »Živalca«, zlasti v zadnjem času vse prej kakor mirne in urejene. Dva občna zbora sta že bila predčasno zaključena, ker sta si stali nasproti nemiroljivi skupini in je bilo složno delovanje že v naprej izključeno.

Na občnem zboru so bile glavna točka dnevnega reda: volitve. Še pred temi pa je ob zbor z ogromno večino glasov razveljavil sklep odbora, ki je pred časom izključil iz društva nekatere člane, ki so pripadali takozvani »opoziciji«. Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor z g. Lapiom, ravnateljem mestne vrtarije, kot predsednikom, kar je sprejela večina z odobravanjem na znanje. Novi odbor bo imel sedaj veliko dela in truda, da bo zopet utrdil pri članstvu vero in zaupanje v društveno delovanje, ker so se mnogi delavni člani zaradi neprestanih razprtij odtegnili vsakemu sodelovanju. Tudi članstvo samo je dolžno podpirati idealno stremiljenje novega odbora v vseh vprašanjih, ki zadevajo skupne društvene interese. Predvsem je dolžnost članov, da ostanejo zvesti društvu. Vsaka agitacija proti društvu, ki ima idealen namen pospeševati in razširjati rejce malih živali, bi bila neumestna in vse obsodbe vredna, ker bi bila tudi v kvar splošnemu narodnemu gospodarstvu.

G. predsednik Lap in ostali člani novega odbora nam dajejo polno in upravičeno jamstvo, da bo društvo z novim članom stopilo na plan v korist malemu našemu cloveku. V tem pravcu kličemo vsem rejcem: Na dobro rejo!

ki ga je vodil predsednik bančni ravnatelj g. Bogdan Pogačnik. Prisostvovala sta tudi gg. župan dr. Lipold in sreski načelnik dr. Senekovič. Kakor navaja tajniško poročilo prof. Šaupca, je društvo lepo napredovalo, naraslo je tudi število članstva. Podružnica šteje danes 841 članov, in sicer 13 ustanovnih, 647 rednih ter 181 lovskih čuvarjev. V področju mariborske podružnice je bilo izdanih nad 8000 dovoljenj. Tajnik se je dotaknil tudi vprašanja obveznega zavarovanja lovskih čuvarjev. Po iniciativi predsednika Pogačnika naj se ustanovi pri podružnici poseben sklad, ki naj bi služil za nagradjenje lovskih paznikov, ki so se izkazali vestni v službi. Blagajniško poročilo je podal ravnatelj g. Boltavzar. Podružnica je ustanovila lani poseben lovski odsek in je bila vedno v najtesnejših stikih s strelskimi družinami. Priredila je tudi lani v okviru mariborskega tedna veliko nagradno streljanje, ki je sijajno uspelo. Pri volitvah je bil izvoljen stari odbor.

Obračun svojega plodonosnega dela je polagalo danes dopoldne tudi narodno glasbeno železničarsko društvo »Drava«, ki združuje v godenem, tamburaškem, pevskem in solskem odseku zavedne nacionalne železničarje. XV. občni zbor je vodil zaslužni predsednik g. Vokač, ki je pozdravil zastopnika ljubljanske železniške direkcije dr. Drofenika, zastopnika ljubljanske glasbenega društva »Sloga« inž. Zelenka in zborovodjo Herija Svetla in zastopnika podružnice UJNZB g. Ogrižka. Predsednik je zavoljo petnajstletnice orisal postanek in razvoj društva. Prav tako zadovoljiva so bila poročila vseh drugih funkcionarjev. Pri volitvah je bil z velikim odobravanjem izvoljen ves stari odbor s predsednikom Vokačem na čelu.

Janez Rožencvet:

Plašč

Zima je prišla in krznar je za glavno sezono preuredil svojo izložbo. V največje okno je postavil pupo, oblečeno v krasen, s krznom obit plašč. Poleg pupe sta bila dva podobna, a cenejša plašča. Ostali dvorci v oknu je bil okrašen z različnimi kosi krzna in manjšimi krznarskimi izdelki.

In pred krznarjevo izložbo so se ustavljale ženske. Nekatere vkljub hladu še v jesenskih, nekatere v novih zimskih, večina pa v starih zimskih plaščih in kožuhih. Vse so se divile plašču na pupi, zakaj poleg te dragocenosti je drugo blago v izložbi kar zatemnelo. Fino sukno, žlahtno pristno krzno, težka svilena podloga, najnovejši kroj! Marsikatera ga je v mislih brž oblekla, in nevede je bil krznar ženskam velik dobrotnik.

Sto in sto jih je bilo, ki so si za svoje sanje izposodile krznarjev plašč. V njem so stopale pred zaljubljene moške oči, v njem so šle s prezirom mimo nekdanjega nezvestega ljubimca. Vse vanj zavite so z ošabno prijazen zalile svoje rivalinje. Za vse te in druge srečne ali vzvišene prilike je bil plašč v izložbi sleherni ženski na razpolago. Dobročljivi krznar ni nobeni računal niti pare izposojnine. Še iz lastnega žepa je dodajal, zakaj plačeval je najemninu lokala, razsvetljavo, zavarovalnino blaga in šip, portalni davek in nešteto drugih poslov-

nih stroškov.

Gospod Kamnik — usnje in surove kože en gros — je bil deseto leto oženjen. Imel je lepo, zvesto ženo, in imel je tri leta ljubo, ne da bi žena zanjo vedela.

Kdor to težko verjame, naj prvič pomisli, da so vendar še na svetu zveste in čednostne žene. Čast jim! Drugič so še na svetu ženske, ki vedo, kaj je molčanja vredno. Čast tudi njim! Tretjič pa ni res, da bi svet vse izvedel, kar se zgodi. Če bi bilo res, bi se vnel strašen pokolj, in malokdo bi še živ ostal.

Prijatelj, ki se je seznanil in poročil z dekletom neomadeževane preteklosti, je sama žena večkrat zatrla glavo, da svet izve komaj petino ali kvečjemu četrtino vsega, kar se zgodi. Ali Kipling bi dejal, da je to druga povest!

Gospa Kamnikova je obstala pred krznarjevo izložbo, kjer se je zagledala v dragoceni plašč. Oblekla ga je. Začutila je božajoče žlahtno krzno okrog dekoliranih pleč, mehka toplota obšivov je prodirla skozi svilene nogavice, in ročice so kopele v košatih rokavih. Pogledala se je v zrcalu. Videla je, da stoji za njo njen mož. Oči mu žare, ona se mu srečna nasmehne. Mož jo objame in zašepeta: »Kako si lepa!«

Gospa Kamnikova je odšla naprej ter mislila na plašč in na moža. Kako je

njen mož dober! Vreden je, da mu ostane zvesta. Seveda, onega ognja kakor pred desetimi leti, nima danes več. Se je pač že malo postaral, skrbi ima in nava-da je tudi skrhala njegovo pozornost.

Ali v tem plašču bi bila ona zanj čisto nova ženska. Spet bi vzplamtel in oba bi čutila srečo ljubezni kar pred desetimi leti. »Da, zaslužil je revček, da me vidi v tem plašču! Še danes mu rečem, naj mi ga kupi!«

Za gospo Kamnikovo se je ustavila pred krznarjevo izložbo ljuba gospoda Kamnika. Zagledala se je v dragoceni plašč in oblekla ga je. Začutila je božajoče žlahtno krzno okrog dekoliranih pleč, mehka toplota obšivov je prodirla skozi svilene nogavice, ročice so kopele v košatih rokavih. Pogledala se je v zrcalu. Videla je, da stoji za njo njen mož. Oči mu žare, ona se mu srečna nasmehne. Mož jo objame in zašepeta: »Kako si lepa!«

Ljuba gospoda Kamnika je odšla naprej ter mislila na plašč in gospo Srebrnjakovo. Iskreno se sovražita, in vredno je, da krvavo spodbode njeno zavist. Nihče ne ve nič slabode o njej, le gospa Srebrnjakova jo že dve leti sumljivo opazuje. Prav gotovo je ona tista, ki je trosila govornice o njej, da so se ugledne gospe v društvu sinoči nekako od nje odmikale. Saj ji bere iz oči, kako ji zavida vsako novo čudnico. »Čakaj, naduta koklja čednostna, ko me zagledaš v tem plašču, se moraš razpčiti! No, saj pri-

de baš zdajle stari dedec k meni, ki mu že štirinajst let nisem nič rekla. Pošteno sem zaslužila tale plašč!«

Stari dedec je bil gospod Kamnik, ki je uro kasneje oprezno stopal po nekoliko temnem stopnišču in v prvem nadstropju hitro vtaknil ključ v vrata stanovanja svoje ljube. Tiho je odklenil dobro namazana vrata, izginil v predsobo in tiho za seboj zaklenil. Še ključ je držal v roki in klobulk je imel na glavi, ko se ga je oklenilo dvojro rok, in ko je začutil poljub vročih, mehkih ustnic.

Kolikor je gospod Kamnik potem še utegnil samostojno misliti, je mislil: Hvalabogu, da sem se iznebil zopernega knjigovodje, ki mi je zmerom očital, da preveč potrošim in da kupčija tega ne prenese. Kako naj bi človek vzdržal težke čase, če ga ne bi poživljala taka-le vroča ljubezen?

Težki časi so izginili za rožne oblake in gospod Kamnik je bil čisto mehak, ko se je domislil, da je ura ljubezni minila. Takrat je ljubila obrnila besedo na plašč v krznarjevo izložbo. Gospod Kamnik je iz izkušnje vedel, da so krznarjevi plašči dragi; ali iz hvalečnosti za toliko mero sladkosti je vendar sam pri sebi takoj sklenil, da ji ga kupi. Kakorkoli je pa dobro vedel, da mora možki vsako ljubezen z denarnimi žrtvami podpreti, si je ta trenutke hotel ohraniti iluzijo ljubezni za samo ljubezen. Plačana ljubezen pač včasih nima dobrega okusa. Zato mu tudi najbolj ljubeznivo prigovarjanje ni izbavilo nobene obljube. Ko ga je v temni predsobi zadnikrat vprašala: »Povej, ali mi kupiš plašč?« jo je

samo poljubil in dejal: »Dušica, mudi se mi že, v pisarni me čaka pošta!«

Poživiljen in samozavesten je stopal po ulici. Nič ni slutil, da so zdaj beli zobje jezno grizli ustnice in da je jezik, ki je imel pravkar toliko sladkih besedi zanj, izgovarjal na njegov naslov silno neposlušljive in neljubezne priimke.

Tudi k večerji je prišel dobre volje. Zadovoljno se je smehljaj in na videz poslušal ženo, ki je govorila o plašču. Šele ko je vkljub svoji radostni zaverovanosti razumel, kaj žena hoče, se mu je čelo zmračilo. Nejevoljen je dejal: »Plašč pri krznarju!« Kaj vendar misliš v teh slabih časih!?

Gospa Kamnikova je užaljena umolknila. Konec večerje je pikro pripomnila: »Prav, če mi ga nočeš kupiti ti, si ga kupim sama.«

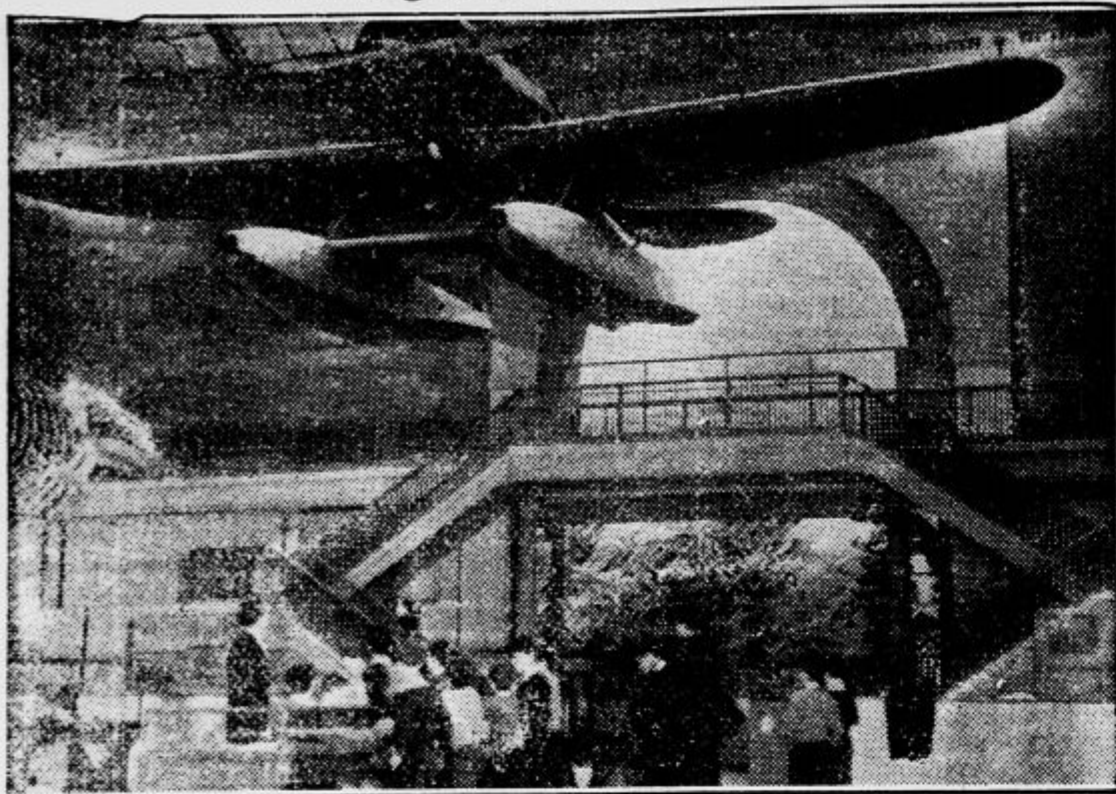
»Če te je volja, kupi si ga!« ji je marmarno odvrnil. Vedel je, da je ženi denarnja njene dote dosti bolj škoda kakor njegovega. Potem je odšel. Moral je na sejo gremija in po seji se je nameraval po stari navadi še v gostilni ali kavarni pomuditi.

Gospa Kamnikova je imela častilca. Častilca, ne ljubimca! To je bil tovariš iz otroških let, človek, ki mu je bila ljubezen vrsta sporta. Obiskoval jo je vsih zvečer z vednostjo gospoda soproga, ki se ni vznemirjal, ker se je na svojo zvesto ženo trdno zanašal. Častilec ji je ob takih prilikah vneto dvoril in gospa Kamnikova ga je rada poslušala.

Ni treba, da bi zato kdo kamenje vanjo lučal. Pomislimo, da je bog vojne Mars, a poleg njega boginja vojne Bello-

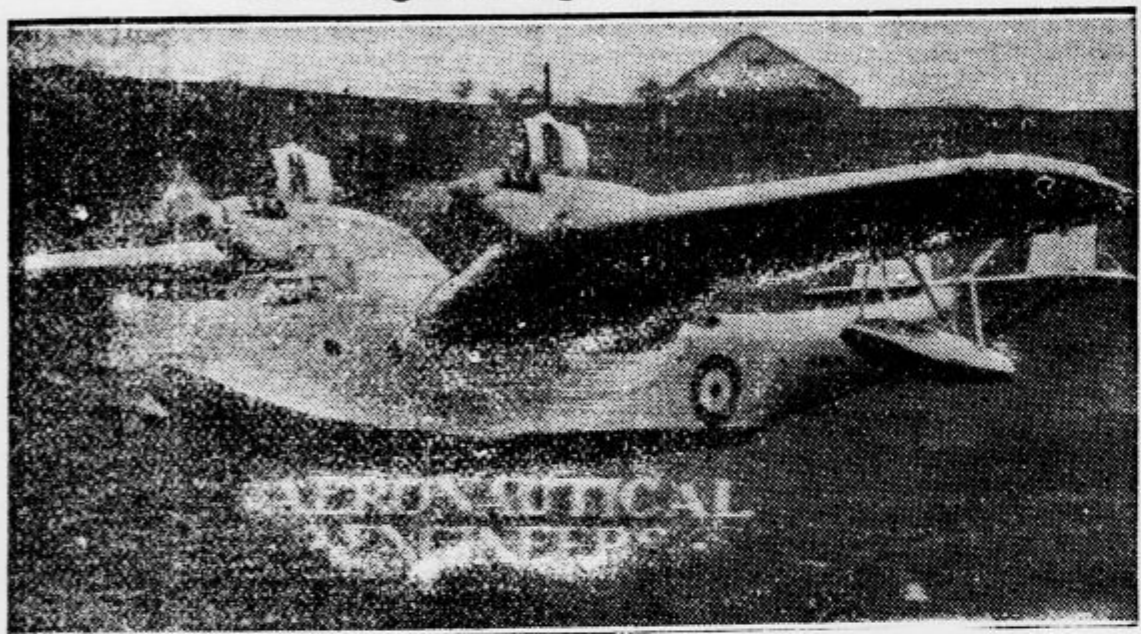
DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Lindberghovo letalo v muzeju

Ameriška šolska mladina pridno obiskuje muzej z letalom slavnega oceanskega junaka

Nov angleški tip vodnega letala

Dvomotorni aparat, ki meri s razpetimi krili v širino 20 metrov

Pohod lačnih v Londonu

Pred dnevi so nastopili pot v London brezposelni in gladujoči delavci iz Glasgowa in Edinburga. V angleški prestolnici jih pričakujejo v petek, za nedeljo pa je skiciran v Hyde park velikanski shod. Značilno je, da je v Oxfordu pohodilo demonstrantom nasproti 200 viskošincev, ki so jih sprejeli s največjimi simpatijami. Sprejeto gladnih, ki se bližajo Londonu, šteje kakor 2000 oseb.

Deset žensk zgorelo

V Brockvilleu (Pennsylvania) je izbruhnil ogenj v nekem domu za svoje padlih bojevnikov. Ogenj se je razširil s velikansko naglico, gasilci ga niso mogli nikakor ugasiti, ker je voda v hidrantih zaradi stignega mraza zamrznila. Deset žensk in hčera padlih borcev se ni moglo rešiti iz objema plamenov in so zgorele pri živem telesu.

Najlepše otroško pismo v Franciji

Miss Pariz izroča otrokom nagrade za najlepše napisana otroška pisma

na. Zgodovina nam pravi, da so se čisto tudi ženske hrabro borile; seveda, največkrat na obzidju. In omožena ženska je podobna posadki trdnjave; na močnem obzidju zakona in svoje čednosti junaško odbija napade. Slabotnemu je pa posebno prijeten občutek, da mu daje varno obzidje tako moč.

Toda izvežban vojščak ve, da je treba pri trdnjavah čisto samo vztrajnosti in sreče. Trenutna omahljivost ali mala nepazljivost posadke, včasih morda drugo ugodno naključje, in sovražnik vdere vanjo. Posadka mu je izročena na milost in nemilost, plen je pa neposreden in izdaten.

Torej stvarno in kratko: Castilec gospe Kamnikove je ta večer dočkal ugodno priliko in v znamenju krznarjevega plašča vdrl v trdnjavo. Zjutraj je gospe Kamnikovo glava bolela.

Gospod Kamnik je sam zajtrkoval in potem odšel v svojo trgovino. Spotoma je stopil h krznarju in vprašal, koliko stane plašč. Plašč je bil precej drag, in gospod Kamnik se je obotavljal.

»Gospod Kamnik, če plačate takoj v gotovini, vam ga ponudim petsto dinarjev ceneje,« je prigovarjal krznar. Gospod Kamnik se je zdaj domislil, da krznar ne sme vedeti, kdo kupi plašč.

»Ne vem, si bom še par dni premislil.« Moja ponudba je brezobvezna. Plašč je najnovejši model in veliko zanimanja je zanj. Baš pet minut pred vami je bil tu neki gospod, ki je obljubil, da pride popoldne.«

Gospod Kamnik je odvrnil krznarju, da naj plašč pač proda, če dobi toliko

zanj. A odšel je iz prodajalne s sklepom, da plašč še dopoldne kupi. Pošlje h krznarju svojega novega knjigovodjo. Ta je pohlevna tapica, stanuje v predmestju, dela in odsedi svoje ure in se ne vrti v stvari, ki mu nič mar ne grejo.

V pisarni je uredil in ukrenil najnujnejše. Potem je vzel iz blagajne denar in poslal knjigovodjo h krznarju. Zabil mu je, kako naj kupi plašč, katerega pa naj pusti tam in prinese od krznarja samo potrdilo. Na koncu je še pristavil: »Pa ne imenujte ne mojega ne svojega imena, zakaj davkarja stika in oprežuje povsod, a davka plačujem že zdaj trikrat preveč!«

Knjigovodja se je vrnil s potrdilom. Gospod Kamnik se je uveril, da je stvar v redu, in zadovoljen je bil. Posebno ker je bil medtem izračunal, da bo izdelek za plašč itak kmalu pri manjši plači novega knjigovodje prihranil, in je tudi čisto pozabil, da novi knjigovodja ni dosti vreden.

Pri kosilu je bil gospod Kamnik vesel kakor človek, ki ima za koga pripravljeno veselo presenečenje. Nasprotno je bila gospe Kamnikova žalostna in tiha. V zavzeti trdnjavi se pač premagana posadka nič ne veseli.

Popoldne je šel gospod Kamnik izven ture svojo ljubo obiskat. Od znotraj je tičal ključ v ključavnici in moral je pozvoniti. Ljuba ga ni sprejela tako kakor včeraj, in gospod Kamnik tudi ni bil nič razočaran. Mislil si je že, da se bo malo držala, ker ji ni hotel plašča obljubiti. Bo pač presenečenje tem večje! Ni se kanil dolgo pomuditi in stopil je v sobo, ne da bi odložil.

Šola dvojčkov

Neko ameriško osnovno šolo obiskuje kar dvajset dvojčkov!

Dragocen tovor

Angleško zlato prenašajo na ameriški parnik

Tatvina s potrdilom

V Velikem Kōršu je tat vlomil v neko specerijsko trgovino. Ročna blagajna je bila polna, toda vzel je iz nje samo 30 pengov, ki so mu bili nujno potrebni. In še za te je pustil v blagajni potrdilo za vsoto, ki jo je odnesel.

Dijakinje — natakarike

Samopomoč ameriškega vseučilišča Yale je dijakinjam, ki nimajo zadostnih sredstev za študij, odprla novo pot udejstvovanja. Našla jim je za proste ure zaposlitve v natakarski obrti. Gostilničarji in lastniki velikih javnih kuhinj so baje zelo zadovoljni s temi akademsko naobraženimi natakarikami.

Velikost dinosavrov — bolezen?

Zanimive trditve ameriškega učenjaka

Ogromno velikost dinosavrov, ki kažejo v primeri s svojo okolico naravnost groteskno podobo, so vedno smatrali za kulminacijsko točko razvoja te živalske vrste, ki je svoj čas obvladovala zemljo. Zdaj pa se je pojavil paleontolog univerze Yale prof. dr. Lull s čisto svojvrstno teorijo, ki hoče postaviti vse dosedanje razlage na glavo.

Lull se opira na najnovejše najdbe dinosavrovih ostankov v zapadni Kanadi in pravi, da so kosti, ki so jih našli v teh krajih, naravnost velikanske. Dinosa v teh krajih so morali biti pravcati veličani in so boleli — kakor veličani med ljudmi — na akromegaliji, bolezni možganskega po-

daljška, ki povzroča velerast.

Lobanje, ki so jih našli na kanadskem ozemlju ter kažejo sledove rogov, imajo tipične znake akromegalije. Prav tako na dvoma, da so na tej bolezni trpeli trirogi tricetropisi in stirokrozavci. Ta ni bil obožen samc z dolgim rogom na nosu, ampak je imel dolge roge, ki so mu ščitili hrbet.

Učenjak sklepa iz omenjenih znakov, da so bile vse te prazgodovinske živali rastlinojede, o čemer pričajo tudi njihovi koščki. Rastline, ki so jih te živali vživali, so dosegale ponekod ogromno višino in v krajih, kjer ni bilo zavrijev, sploh niso uspevale.

Iz akvaristove torbe

O drsti škuk in drugo

Domovina škuk je dandanes večji del sladkih voda našega planeta, ožja domovina jim je pa Severna Amerika. Ko govorimo o domovini katerekoli ribe, ne mislimo morda, da je dotična riba od svojega postanka v vodah kontinenta, ki ga navajamo kot domovino, temveč se nanaša izraz domovina na kraje, kjer so bile poedine vrste in familije izsledene. Pojma domovina v ožjem smislu svojega pomena ne pozna geologija, ker naša zemlja spreminja polagoma, vendar neprenehoma svoje lice. Na njej ni nič stalnega. Kontinenti potujejo, usedline v morjih pritiskajo na dno, se pogrezajo, pri tem pa premikajo in dvigajo sosedne mase k višku. Celine propadajo, a porajajo se nove. Ko torej govorimo o domovini škuk, mislimo na Severno Ameriko kot pokrajino, kjer so raziskovalci zasledili ščuke.

Ščuka (Esox lucius) živi navadno v sladkih vodah, prilagodi se pa tudi na pol slani in slani morski vodi. Dandanes živi v glavnem v Ameriki, Evropi in Aziji in daje prednost svežemu hladnemu podnebnju. V Kanadi torej, v Skandinaviji, severni Rusiji in Sibiriji je največ škuk, čim dalje proti jugu pa pojema njih število. Sicer se škuka prilagodi vsaki vodi; zaraslemu, mlačnemu ribniku in čistemu mrzlemu jezeru; v reki ji ugaja ravno tako kakor v močvirnatem potoku, jarku in jami; tu jo vidimo na izlivnem delu reke v morje in v morju samem, tam zopet se je podala na 1600 metrov visoko in životari v gorskem jezeru. Glavni pogoj za njen obstanek je obilna hrana. Ščuka je najpožrešnejši ropar in nenasičen tolovaj. Značilen je velik, širok, kljunast gobec. Trup je na straneh stisnjen, sicer se pa ne razlikuje od trupa drugih rib, samo hrbtna plavut je pomaknjena daleč nazaj, na rep. Ščuka ljubi večerne in nočne ure za svoja razbojništva.

Ker zrastejo ščuke v zelo gosto obljudenih vodah do 2 metra s težino 30 do 40 kg, ni čudno, če slišimo in čitamo, da je škuka napadla človeka pri kopanju. Manjši, čez vodo plavajoči četveronožci in perutnina od gosti do pondirka, niso varni pred škukami; pa celo vidra, kraljica sladkih voda, prihaja v kočljiv položaj, ko jo kak 150 do 200 cm dolg tolovaj iz roda škuk napade. Ščuka je glede razbojništev taka, kakor zloglasna ameriška piraja (Serra salmo Piraya), samo da je piraja živalim in ljudem še bolj nevarna, ker nastopa v večjem številu, dasi je sicer mnogo manjša kakor škuka (30—40 cm). Gorje, če napadejo piraje konja ali pa človeka, ki plava čez široko reko. Oba le težko dosežeta nasprotno obalo. — Najlepše in največje ščuke so v sibirskih rekah, ki obilujejo vsakovrstnih rib. Dasi napade škuka vse, kar se giblje, sta vendar dve živali varni pred njo: mali zet in krastača. Zet zaradi svojih bodic, krastača zaradi svojega strupa.

Sedaj je že prišel čas za ženitev. Ne me neč se za post, se ženijo ščuke v svečanu, sušcu in malem travnu, kar je odvisno od klimatskih prilik. Obleda škuk v tem času je kovinasta, zelenozlata, spodnje plavuti so pa rdeče. Ko se snidejo pari, zaplavajo v plitko vodo med rastlinami. Tako so ščuke zaljubljene, da ne vidijo nevarnosti in lahko jih vlovijo brez truda. Pri drsti mahata in udarjata mlečnik in ikrnica s precejšnjo silo rep ob rep, pri čemer izpušča ikrnica 2½ do 3 mm debela jajčeca (okoli 100.000). Ikre so v kepar in vise navadno med vodnimi rastlinami. V dveh do treh tednih se izvale mične ščukice z velikim trebuščkom, kjer je poleg ostalih organov pripravljena hrana za 2 tedna, ki jo je skrbna mati priroda ala mladičem na pot. Čim se ribica razvije tako daleč, da je trebušek v skladu s ostalim telesom, postane živalca samostojna. Postrance, ličinke k-

marjev, enodnevnice in manjših vrst kačjih pastirjev, majhni hrošči tvorijo njihovo prvotno hrano. Pozneje, v velikem travnu in rožniku, se pa začno hraniti z zarodkom krapovcev in s paglavci.

V akvariju so majhne ščuke, ki se blešče zeleno zlato, sila lepe živalce. Zal rastejo prehitro in dosežejo pri dobri obilni hrani že v 3 do 4 mesecih 15 do 20 cm. Posebno inteligentne niso in če so razburjene ali splašene, pozabijo, da so v akvariju in se zaletavajo v stekla. — V sušcu si bomo z lahkoto vlovili majhne ščukice, zlasti v mirnih bajerjih, kjer se voda hitreje ogreje. — Ščuk ne denemo med druge ribe. Zal se čisto tudi medsebojno napadajo in požro. Ker so sicer zanimive ribe, se izplača trud, gojiti 2 do 3 majhne ščuke od vel. travna do kimovca, ko je v jarkih dovolj žive hrane, ki jo prinesemo škukam v akvarij.

O. S.

Perje spet moderno

Elegantna dama krasi letošnjo pomlad svoj vrat s največimi peresi

Nevesta 1934

Letošnja pariška poročna obleka

rokami vstala in strmela v krznarjevo potrdilo, ki ji ga je mož kazal. Kako je presenečena, je mislil gospod Kamnik, in veselje mu je zaigralo v srcu. Pričakoval je, da bo zdaj-zdaj še večje veselje pri njegovi ženi izbruhnilo na dan in zajelo oba z ognjem, v katerem bo spuh-tela njena užaljenost in njegova slaba vest.

Toda ženi so se oči nenavadno razširile in lepo lice se ji je čudno spadilo. Z glasom, ki je spominjal na blaznost, je kriknila: »Ne, ne maram plašča!« nakar se je s krčevitim jokom zgrudila v naslanjač.

Gospod Kamnik ni vedel, če ni morda še sam kaj zakričal. Kuharica je pritekla v sobo in si dala pri gospej opravlka, njega pa je silila, naj gre brž po zdravnika. V zmedenosti se je odpravil ponj in ga pripeljal.

Zdravnik se je mudil pol ure v spalnici pri gospej Kamnikovi in poslal med tem kuharico v lekarno. Ko je odhajal, je rekel gospodu Kamniku očitajoče: »Milostljiva je dobila hud živčni napad. Dva ali tri dni, dokler se ne umiri, vam svetujem, da je ne razburjate s svojo navzočnostjo. A tudi potem morate biti zelo obzirni z njo!«

Gospod Kamnik je sam in brez teka večerjal. Po vsem, kar je ta dan doživel, je bil v čudnem razpoloženju žalosti, jeze, sramu, razočaranja, skrbi in nejevolje. Ko mu je kuharica povedala, da je milostljiva zaspala, je vzdihnil:

»Vrag vedi, kam nas ta kriza še privede! Kupčija je čisto izprizjena, in celo ženske so že tako čudne, da jih človek ne more več razumeti!«

znati, da je bilo vseh 100% sama hinavščina in sebičnost! Silen gnev se ga je polastil, in moral si je dati duška. Nad ubogim knjigovodjem, nad fakturistinjno, skladiščnikom in hlapi je zagrnela nevihta, da se je vse treslo. Potem, ko se je nad vsemi znesel in stresel, se je zaprl v svojo pisarno, kjer se je jel sam sebi smiliti.

»Ničvrednica me je zapeljala, da sem postal ženi nezvest!« je globoko vzdihnil. V spoznanju je bilo sicer le pol priznanja, a vendar tudi pol kesanja, ki ga je polagoma zavedlo v mehko žalost. Spomnil se je, da ima njegova žena veliko lepše in bolj jedre grudi kakor ona nesramna razuzdanka. Tudi v drugih časih jo žena prekaša; glede čednosti bi bilo pa sploh pregrešno, če bi ju primerjal.

Prevzelo ga je bolešno-sladko hrepenenje po ženi. Podpisal je pošto, kolikor je bilo gotovo, in odšel brez razsajanja domov. Uslužbenci so se za njim oddahnili.

Gospo Kamnikovo je znova v srcu zabodlo, ko je prišel mož domov. Naproti mu ni prišla in gospod Kamnik tega niti ni pričakoval. Stopil je k nji, ki je sedela sklonjena nad ročnim delom v naslanjaču, in jo mehko pogladil po laseh. »Ali si še huda?« jo je nežno vprašal. Zdrnila se je pod njegovo roko in poznalo se ji je, da težko zadržuje solze.

»Poglej, dušica, mislim sem nate in kupil sem ti plašč, ki si si ga želela! S potrdilom greš jutri h krznarju, kjer ti ga še kaj primerijo in prikožijo, če je treba.«

Gospa Kamnikova je s odrevenelimi

Ali gospod Kamnik niti ni utegnil odpreti ust, ko se je vsula nanj ploha besedi, kakršnih še svoj živ dan ni čul. Kolikor se je mogel pozneje spominjati, je bil smisel različnih psov, ki so kakor kroglice iz strojne udarjale v njegovo srce: »Tebi, gnusni starec, sem žrtvovala svoja najlepša leta in ti mišliš menda, da naj zato kar naga hodim!«

Prehudo je bil ranjen, da bi se po takih besedah v obrambo poslužil krznarjevega potrdila. Saj je bil komaj še pri zavesti, ko so ga drobne roke pehale skozi predsobo nazaj k vratom. — Drobne roke, ki so ga še včeraj to uro tako nežno božale!

»Izgini, norec pohotni, in ne prikaži se nikoli več!« so siknile pri vratih cvetoče mlade ustnice, ki so bile tri leta tako medene. Včeraj to uro še prav posebno!

Za večnimi vrati je malo postal, ker je pretežno sopal. V vežo je stopil mlad gospod, ki je čvrsto odšel po stopnicah, ne da bi bil gospoda Kamnika opazil. Gospod Kamnik je nehote prisluhnil, ko so po prvem nadstropju njegovi koraki utihnil. Bolj kakor zares slisal, je domneval, da so se mlademu gospodu odprla vrata, ki so se minuto prej za njim zaprla.

»Nesramnica!« bi bil najrajši na ves glas zarjul. Planil je na cesto in odhitel v svojo trgovino. Tam se je sramotnega ponižanja šele prav zavedel.

Sicer ni nikoli mislil, da je to obojestranska stoddotna ljubezen, na 60 ali vsaj na 50% jo je pa vendar pri njej sknil. Po treh letih je moral norec spo-

Sportna nedelja

Savezna tekma na 30 km

V vztrajnostnem smučanju na 30 km v Bohinju je zmagal naš stari Jože Janša v času 2:28:59 — Majhna, toda močna udeležba

Bohinjska Bistrica, 25. februarja. Že po prijavah in pripravah za bohinjsko tekmo na 30 km, ki jo JZSS prireja vsako leto izven skupnega in najvažnejšega prvenstvenega tekmovanja v kombinaciji, se je dalo sklepati, da bo prireditev omejena na malo število tekmovalcev. Razlogi za to so bile deloma druge prav privlačne prireditve enakake značaja, morda še v večji meri pa je bila pri tem odločilna okolnost, da zahteva ta disciplina izredne rutine in razen tehničnega znanja tudi ogromno telesne in duševne energije. Vse to je bil povod, da se je današnja savezna tekma v vztrajnostnem smučanju na 30 km izoblikovala v izrazito

kvalitetno prireditev

na kateri je šlo na progo skoraj res samo ono, kar pri nas nekaj pomeni v tej disciplini. Edino izjemo sta si privoščila oba Delničana Majnerič in Kezele, med katerima bi imel vsaj prvi najlepšo priliko, da se dokončno pomeri z našimi najboljšimi. Ostali moštri na tej progi so bili zbrani precej polnoštevilo in zato je bila tekma — kljub nenavadno slabemu zanimanju širšega smučarskega sveta — prav ostra in zanimiva ter je imela v vsem poteku in tudi na cilju nekaj prav napetih momentov. Skratka, reči moramo, da je kljub maloštevilni udeležbi zaslužila večji odziv.

Organizacija

Skoraj neopazeno so se zbrali v soboto v Bohinjski Bistrici tekmovalci in funkcionarji JZSS in še z manjšim hropom so do tedaj agilni funkcionarji in člani domačega smučarskega kluba dovršeno priredili trase, razmestili kontrole, jih deloma telefonično povezali in sploh uredili vse, da je šlo jutraj kar samo in točno po spodu. Tudi JZSS je to pot prišel v Bohinje vse tehnične pripomočke že izdelane — naknadnih prijav odsej brez izjeme ne bo več sprejemal — in tako smo se res lahko kar veselili in jutranji start.

Start

Jutraj ob 8. — ta točnost je res nekaj neobhodno potrebnega pri vsaki sportni tekmi — je starter dr. Kmet odposlal prvega tekmovalca, za njim pa so v polminutnih presledkih smuknili v smeri proti Polju vsi ostali.

Startalo je vsega 12 tekmovalcev, med njimi 10 v konkurenci, dva pa izven. Med prvimi so bili štirje Bohinjci: trije Ilirijanci, dva »Ljubljance« ter Smolej, član jeseniške Bratstva in po zadnjih uspehih v Zakopnem favorit tekme. Izven konkurence sta se »veselila« Bohinjec Murovec in Beguncan Brejc, ki pa sta se morala zadovoljiti z zadnjimi mesti.

Na startu so bili še podpredsednik JZSS dr. Ciril Pavlin ter člana upravnega odbora Pelan in Kosce, publiko pa so tvorili delegati klubov in nekaj prijateljev tekmovalcev. Vreme ni bilo tako, kot ves teden prej; izza gora na jugu so se dvignile megle in sonce je zmerom kar poredkoma pogledalo izza oblakov. Temperatura je bila sicer še pod ničlo in sneg čvrsto pomrznjen; kazalo pa je vse na jug in tekmovalci so si že zvečer nemalo belili glave, kako naj bi mazali. Na tekmi se je pokazalo, da niso zadeli pravega in so na nekere kar obupno drsili nazaj v ostalo, pa se je temperatura držala pod zmrzališčem do polnočja, tako da se snežne razmere, ki niso bile baš idealne, med tekmo samo niso spremenile. Popoldne pa je pritiskal jug in tudi nebo je začelo že pomalem rostiti...

Proga,

tehnična in precej težka, je vodila od starta na koncu vasi po grebenih nad Polje, nato navzdol ter večinoma po ravnem do Sv. Janeza, dalje ob jezeru do Sv. Duha in še naprej do Zlatoroga, nato pa se je

Stafetna in skakalna tekma v Mojstrani

Na včerajšnji stafetni tekmi na 4x8 km je zmagala I. stafeta domačega kluba, častni mesti pa sta zasedli stafeti »Ljubljane« in Ilirije. Uspeja je tudi skakalna prireditev.

Mojstrana, 25. februarja.

Agilni smučarski klub Dovje-Mojstrana je priredil danes svojo že tradicionalno stafetno tekmo. Kljub drugim važnim tekmam je bilo zanimanje tudi za to tekmo zelo veliko. Najbolj zanimiv je bil na njej skupni start vseh 10 stafet, katerih prvi tekmovalci so se že po 50 metrih razvrstili v smučniško, Jakopič za Mojstrano in Baebler za Ljubljano sta prevzela vodstvo tamkaj, nato pa je ostala Mojstrana na prvem, stafeta iz Gorij na drugem in Ljubljana na tretjem mestu.

Na startu

se je javilo 10 stafet, in sicer dve domači, tri Ljubljane ter po ena Ilirije, Bratstva, Lesce, Rateč in Gorij. Proga, ki je merila 4x8 km, je bila zlasti jutraj zaradi zledenega snega precej težavna, kar je tudi vplivalo na čase prvih tekmovalcev. Organizacija prireditve je bila odlična. Vreme je bilo krasno kot v najlepših zimskih dnevih.

Rezultati

stafetnega teka so bili naslednji:
1. Sm. kl. Dovje-Mojstrana (Jakopič, Rabić A., Lakota, Rabić M.) 2:27:18;
2. Sm. kl. Ljubljana (Baebler, Močnik, Švigelj, Dečman) 2:29:41;
3. SK Ilirija (Bradić, Bručan, Pribošek, Kerštain) 2:36:05;
4. SK Bratstvo 2:42:22;
5. Sm. kl. Dovje-Mojstrana II. 2:43:45.

Drugi najboljši čas je dosegla sicer stafeta iz Gorij (2:29:35), toda imela je smolo, da je tretji smučar izgubil predajni trak in je bila zato razveljavljena. Prav tako je morala zaradi poškodbe smuča odstopiti tretja stafeta Ljubljane. Ker so na tekmi nastopili nekateri naši najboljši smučarji, so zanimivi tudi podrobni časi, ki so jih na 8 km dolgi pro-

grebeni ter začela polagoma vzpenjati navzgor, nad Ribčevim lazom in Laškimi Rovtovi nazaj do Hanssenove skakalnice, od tod strmo navzgor nad žlani (do najvišje točke proge, 704 m) in se nato skoraj samo v strmih smuku po grebenih nad Bistrico vrnila na cilj pred občinskimi domom. Prva polovica je bila razmeroma položna, druga pa kombinirana z vzponi in padci. Višinske razlike je imela okoli 750 metrov.

Pri km 24.5,

ki je bil nekako v višini žlana, je bil pogled na progo in tekmovalce menda najbolj zanimiv, če ne mislimo na zasledovanje ne enaki višini ali pa s pomočjo telefona in svetlobnih tabel, kakor so jih pokazali našim v Rumuniji. Na tem mestu je čakala tekmovalce najhujša preskušnja; po smrekovem gozdičku so se v hudem vzponu dvignili na majhno planoto nad vasio, od tam izginili v kratkem smuku in jarek, nato pa v še hujšem vzponu in strmih serpentinah plezali na najvišjo točko proge. Nekaj kilometrov proge je bilo odtoč vidnih po ravnini, kljukaste serpentine nad vasio pa so vodile pred nami kot na platnu.

7 minut po 10., torej dobri dve uri po startu, se pojavi na planoti prva skupina: Smolej, Knap in komaj 50 m za njima Jože Janša, ki je startal zadnji. Vsi imajo krepak korak, vsem uhaaja zdaj pa zdaj noga nizzol, toda zagriže se v teren in kar naenkrat izginejo v jarku, hip nato pa se že dvigajo proti 704 m. Pogled na kronometer ugotavlja: Smolej 2:04:30, Knap 2:03:30, Janša 2:01. Že pravimo, da bo Jože prvi! Pet minut za njimi prideta Bervar in Gašperin, ki nimata več izgledov za boljše mesta. Ob 10.15 vozi mimo drugi Bohinjec Žen, dobro razpoložen, toda še z manj nevarnim časom. Kmalu za njim je še Podlipnik, ki mu tamkaj posodijo novo palico; tudi za njega ni prostora med prvimi. Glavni so mimo in po 7-minutnem odmoru pride Murovec kar naravnost po klanecu od skakalnice, nato po enakem presledku zadovoljni Koren in kot zadnji nekaj po pol 11. Beguncan Brejc, ki je že tamkaj prepičan, da bo zadnji. Godca in Jaklja ni več na ono strmino!

Na cilj,

ki je bil pred občinskim domom, je ob 10.35 privozil prvi Knap, ki je prav v zadnjem delu pustil Smoleja za seboj. Tik za njima je prišel Janša, ki ga je precej številno občinstvo že kar naprej pozdravilo kot zmagovalca. Pet minut ni bilo nikogar, nato pa so se razvrstili Bervar, Gašperin in ostali. Korena pa smo pogrešili šele tukaj.

Podrobni rezultati tekme so bili naslednji:
1. Janša Jože 2:28:59.
2. Knap Leon (oba SK Ilirija) 2:31:30.
3. Smolej Franc (SK Bratstvo) 2:32:35.
4. Gašperin Jože 2:39:06.
5. Žen Jaka (oba SMK Bohinj) 2:40:59.
6. Bervar Stane (Ljubljana) 2:42:15.
7. Podlipnik Jože (Smk. Bohinj) 2:44:10.
8. Murovec Anton (Smk. Bohinj) 2:55:17.
9. Brejc Viktor (Begunje) 3:11:56. (Oba izven konk.)

Mi gremo naprej!

Z današnjo tekmo na 30 km je JZSS položil zadnje račune o kvaliteti svojih tekmovalcev, odslej pa bo moral s svojimi vrstami višje v planine, ker je spodaj začelo jemati sneg. Bilanca prireditve je kljub majhnemu odzivu spet razveseljiva. Doseženi rezultati so prav dobri in po njih se sicer počasi, toda stalno bližamo srednjeevropskemu razredu. Razen treh »kanonov« je treba posebej omeniti zmerom boljše Bohinjce, ki so se letos z odličnim uspehom lotili vseh disciplin; prav tako pa zaslužijo pohvalo tudi njihovi funkcionarji, ki kljub temu, da je Bohinj nekam daleč med smučarskimi središči, vendarle vztrajajo v propagiranju in širjenju smučarskega sporta.

pa razdelili zmagovalcem častna in praktična darila. Moštovski smučarski klub je v današnji tekmi spet dokazal, da ima ne samo prvostanske tekmovalce na belem polju, temveč da zna tudi prvostavno organizirati kakršnokoli smučarsko prireditev.

Železničar : ISSK Maribor

8:3 (4:2)

Na igrišču Železničarjev se je danes odigrala prijateljska tekma med Mariborom in Železničarji, ki se je končala z zasluženim zmago Železničarjev. Tekma ni bila niti najmanj prijateljska, temveč je bila ogorčena borba, kot bi šlo za točke. Po nesrečnem naključju je bil težje poškodovan igra Maribora Gomoli, ki so ga morali z zlomljeno nogo prepeljati v bolnišnico. Sodil je g. Nemeč.

V predtekmi je rezerva Železničarja porazila rezervno Maribora v razmerju 6:0 (5:0). Sodil je g. Kopic.

Ostale nogometne tekme

Celje: SK Celje : Svoboda, Maribor 2:0 (0:0). Prijateljska tekma, pri kateri so Ce-

Uspele smučarske prireditve na Pohorju

V teku na 18 km je zmagal Mariborčan Vodenik. — V skakalni tekmi na Pesku so dominirali Ljubljanci.

Maribor, 25. februarja.

Pod pokroviteljstvom bana dravske banovine dr. Marušića so se danes vršile na Pohorju smučarske tekme za prvenstvo dravske banovine in prvenstvo mariborskega podsaveza. Start je bil ob 9. pri koči na Klopnem vrhu, cilj pa pri koči na Pesku. Tekmovalna proga je bila dolga 18 km in je tekla od Klopnega vrha do Peska in na Rogo, od tod pa zopet nazaj na Pesek. Višinska razlika je znašala 300 m. Na startu je bilo 65 tekmovalcev, in sicer od Mariborskega smučarskega kluba 7, od Železničarjev 9, Maratona 2, Smučarskega kluba Ljubljana 5, Olimpa, Celje, 5, od avstrijskega Skiverbanda 3, mariborskega Rapida 4, Concordie in Haška iz Zagreba ter Smučarskega kluba Celje po 1 in več drugih izven konkurence.

Na cilj je prvi privozil Šramel s startno številko 17, kot drugi inž. Breitenlohner iz Grada s startno številko 31, tretji Jakopič s številko 39, 4. Vodenik s startno številko 65, 5. Fric (Sokol Ruše) s startno številko 20 itd.

Rezultati tekmovanja so bili naslednji:
1. Vodenik (MSK) 1:35:55, 2. Jakopič (Ljubljana) 1:38:40, 3. inž. Breitenlohner (G.) 1:39:38, 4. Ljub. Mušić (Hašk) 1:40:36, 5. Berlek (Železničar) 1:44:05, 6. Šramel (Ljubljana) 1:45:49, 7. Puh (SSK Maribor) 1:47:05, 8. Fric (Sokol Ruše) 1:50:03, 9. Priveršek (Concordia) 1:50:05 in 10. Senčar Lado (Ljubljana) 1:51:45.

Popoldne so se vršile skakalne tekme na skakalnici pri koči na Pesku, ki jo je zgra-

liani nudili zadovoljivo kombinatno igro, manjka jim pa zimski trening. Moštvo Svobode, prvaka mariborskega II. razreda, je igralo pošteno in ter za dobro taktiko. Prvi gol za Celje je padel v 11. min. iz enajstmetrovke, drugi pa v 23. min. Sodil je objektivno g. Ochs.

Zagreb: Gradjanski : Jugoslavija 1:0 (1:0) Edini gol je padel po kornerju v 10. min. prvega polčasa.

Beograd: Bask : Concordia 5:2 (3:1).

Kairo: reprezentanca Kaira : BSK 3:1 (1:1). Na tekmi v petek revanš Beograščanov torej ni uspel.

Port Said: BSK : reprezentanca Port Saida 5:1 (4:0). V torek igra BSK proti državni reprezentanci Egipta.

Praga: Slavija : Židenice 5:2, Sparta : Nachod 5:0, Teplicer FC : Bohemians 3:3, Kladno : Viktorija Žižkov 2:2, Čechie Karlin : Viktorija Pízen 5:3.

Dunaj: Prvenstvo. Vienna : Hakoah 1:1 (1:1), Rapid : Libertas 6:3 (4:1), Sportklub : WAC 2:1 (0:1), FC Wien : Donau 2:1 (1:1), Admira : Wacker 7:2 (4:1), Austria : FAC 2:2 (2:0).

Budimpešta: Ferencvaros : Attila 3:1, Hungaria : Somogyi 7:1, Upest : Szeged 3:1, Phoebus : Kispes 1:1, Bocskai : Budai 7:0.

Turin: Juventus : Palermo 1:1.

Milan: Ambrosiana : Triestina 2:1.

Berlin: Hertha : Victoria 1:0, Tennis Borussia : Spandauer SV 0:0.

Monakovo: Spielvereinigung Fürth : Wacker 3:1.

Nürnberg: IFC Nürnberg : FC München 5:0.

dilo SPD Konjce. Prvi je bil Šramel, ki je skočil 15 m. Prehodni pokal bana dr. Marušića si je priborila odlična ekipa Ljubljane, ki je dosegla 739 točk. Drugi so bili Železničarji s 579 in tretji Olimp, Celje, s 484 točkami. Tekmovanjem je prisostvoval tudi kot zastopnik bana okrajni glavar g. Milan Makar.

Obenem so se vršile tudi tekmovanja mariborske garnizije in za klubsko prvenstvo SSK Maribor. Pri tekmovanju na 10 km je postal prvak mariborske garnizije podnarednik Plevnik s časom 1:09, drugi je bil podnarednik Iglj 1:13.15 in tretji podporočnik Gnesić 1:17.05.

Snežne razmere so bile idealne, povsod sam pršil. Tekmovanjem je prisostvovalo okrog 250 smučarjev, ki so po končanem tekmovanju na ruški postaji stopili na vlak in se zvečer vrnili v Maribor. Na kolodvoru jih je pričakovala velika množica z godbo na čelu. Smučarji, ki jih je bilo več sto, so v četverstopenjskih korakih po mariborskih ulicah do hotela Orel, kjer je bil pozdravni večer in razdelitev daril. Povorka smučarjev po mariborskih ulicah je bila res krasna sportna manifestacija. Tekmovalci in ostale je pozdravil pri Orlu zastopnik bana okrajni glavar g. Milan Makar, ki je izročil prvaku, t. j. Smučarskemu klubu Ljubljana prehodni pokal dr. Marušića. Obenem je bila tudi razdelitev nagrad motokikliranja, ki ga je priredil Motokolesarski klub Perun meseca januarja.

Ljubljanska reprezentanca je močnejša kot ligaš Primorje

Dve ljubljanski reprezentanci sta včeraj dosegli proti močnim nasprotnikom prav častna rezultata.

Drugi del ljubljanskega podsaveznega tekmovanja je prinesel veliko presenečenje. Sicer je bila reprezentanca Ljubljane dobro sestavljena in je imel novi podsavezni kapetan dobro oko, toda nihče ji ni dajal prevelikih šans v borbi z ligašem. No, žoga je še vedno okrogla in opravičevati ligašev neuspeh bi se dejalo kratkoti zasluge ljubljanske enajstostice, ki je svojo zmago dobera zaslužila.

V prvi tekmi so se šiškarji dolgo nahajali v približno enaki poziciji kot Primorje in v drugi, ko je druga ljubljanska garnitura bila v vodstvu s 4:2, vendar se jim je posrečilo v zaključnih potezah naskok izravnati in tako je ta borba ostala s 4:4 neodločena, kar kolikor toliko ustreza poteku igre.

Igrišče je bilo v zadnjem hipu očistočeno, pa so se sledovi vlage še poznali, tako da so bila tla precej blatna. Velikega vpliva na značaj iger to ni imelo. Igrati sta se razvijali precej regularno. V glavnem sta bili borbeni in napeti, opaziti je bilo precej nerodnosti, ki so na začetku sezone običajne. Obe sta bili fair. Publike je bilo okoli 500.

Hermes : reprezentanca A

4:4 (2:2)

Hermes : Oblak, Ferjan, Pipa, Sočan, Klančnik, Glavič, Kos, Škrjinar, Zalokar, Brodnik, Ozebek.

Moštvo A: Bunc (Slovan), Trček (Mars), Brear (Jadrani), Poljšak (Slovan), Drobež, Zavr (oba Mars), Modrijan (Jadrani), Battelino, Loborec, Urbančič, Jež (vsi Reka).

V začetnih potezah je Hermes napadal, toda kmalu so se reprezentativci znašli in prišli po Ježu v vodstvo. Nato so zastreljali enajstmetrovko, a bili so nadalje dobre pol ure v premoči, iz katere so izšli samo en zgoditek, ki jim je prinesel naskok 2:0. V zadnjih minutah so nato Hermežani resneje pritiskali, Brodnik je izkoristil enajstko in tik pred koncem je isti igralec zabil najlepši gol dneva ter s tem izravnal v drugem polčasu, je bila sprva zopet reprezentanca v poletu, Urbančič je z nadaljnima dvema goloma zopet distanciral šiškarje, toda ti so v finishu naskok ponovno izravnali.

V glavnem je to bila tekma boljše napada proti boljši obrambi. Pri Hermesu je obramba kot celota razmeroma dobro funkcionirala. Od halfov je omeniti Glaviča, v napadu sta pa bila najboljša moža šiškarjev Brodnik in Ozebek. Reprezentanca je imela boljši napad, ki se je zelo

deloma sta zadovoljila branilca, pa tukaj smo že na prehodu v negativni del moštva. Slab vodja napada je bil Erman, ki je prejel ostvareljko kot ustvaritelj, zato so di bolj v zvezo, v dvojni je redno izgubljal, Pupo je bil zelo počasen in zavlačeval igro tudi tedaj, ko ni bilo treba. Jug je sam razlidal in ni centerhalf takega formata, da bi mogel uspešno igrati v ligi nemostu, Zemljak pa menda še ni v pravi formi.

Začetkom in koncem igre so bili Primorjani z lepo igro v premoči. Spočetka so se spuščali vse preveč v igraščkanja, pokazali nekaj lepih potez toda v napadu ni bilo realizatorja. Kmalu je prešla igra v mlačnejši tempo in je oživela šele proti koncu, ko je reprezentančni napad po energični in koristni igri v četrti potresel belo-črno mrežo. Tedaj je bilo že močno prepozno! Gole so dali za reprezentanco Svec dva, Pfeifer enega, enega pa šinkovec-Logar, za Primorje Bertoncelj in Pupo. Sodnik g. Pevalak tudi ni bil v polni formi.

Akcijski odbor, izvoljen na sestanku pristavev SK Ilirije dne 22. t. m., ima važno sejo drevi ob 20. v restavraciji hotela Struclj. Polnoštevilo!

Službene objave Ljubljanskega podsaveza JZSS. Drevi ob 20. v damskem salonu kavarni Emona redna seja uprav. odbora. Na dnevnem redu je vprašanje udeležbe Jugoslavije na svetovnih ženskih igrah v Londonu. Prisostvo vseh odbornikov je nujno potrebna.

Vremenski pregled

Čudovito trdno se drži letos lepa zimska situacija. Kakor pribit tabori močnejši anticiklon na zapadu, onirajoč se s svojim središčem na Velikobritansko otočje in severno Francijo ter bližnje morje, segajoč z obrobjem še čez Alpe v zapadno Podonavje ter severozapadne dele Balkanskega polotoka. Tabori tukaj že več tednov in je dal s tem letošnji evropski zimi v poglavitni meri značaj. Vremenska situacija, ki jo ustvarja, pomeni za srednjo Evropo pretežno mirno vreme, vendar pa popolno prevlado stanovitega vetrovnega od severozapada. Ta tok prihaja s severnih delov Atlantskega oceana, dovaja oceanski zrak, ki v teh legah ni nikdar kaj prida mrzel. Zato zima v taki situaciji nad srednjo Evropo ter našimi predeli ne more biti huda, čeprav tudi ne pomeni pravega južnega vremena.

Vremenska zimska situacija letošnjega tipa prepušča atlantskim depresijam v domeno severno Evropo ter Rusijo. Tamkaj se podijo veliki ciklonski vrtinci eden za drugim od Oceana proti Uralu in še čez, pa dalje ob sibirski obali proti Ameriki. Te depresije dovajajo topli in vlažni oceanski zrak v kontinentalne predele, zato pomeni letošnja zima kot vsaka v slični barometrijski situaciji za Skandinavijo in Rusijo zelo milo zimo, dasi z veliko vremensko spremenljivostjo ter obilnimi in pogostimi padavinami, v bližini Oceana pretežno v obliki dežja, čim dalje bolj proti vzhodu, tem bolj v obliki snega. Temperatura se zelo menja, ker se med oceanski zrak večkrat pomeša tudi tok od Ledenege morja, ki ga vrže proti jugu domala vsaka depresija ob svojem odhodu za Ural. Ali mrzli poplavi sledi vedno znova topli oceanski tok. Dočim je bilo v Moskvi prejšnji teden še 30 stop. C pod ničlo, se je prve dni tega tedna temperatura zvišala prav do ničle, pa se potem znova znižala na — 16 stop. C.

Ta teden je bilo divjanje depresij na severu zelo močno, s prav silovitimi viharji. Eden stranskih depresijskih vrtincev je divjal po prav daleč na jug pomaknjeni poti, povzročil v torek po Nemčiji prave nevihte z nalivom in metežem, v naslednji noči ter v sredo pa prav isto po Češkem in v vzhodni Avstriji ter se podil čez Madžarsko in Rumunijo proti Črnemu morju. Po nekaterih krajih je padlo ob tej priliki toliko snega, da je imel promet velike nepravilike, tako tudi v Pragi in na Dunaju.

Nas ta vremenska vihra ni prav nič dosegla; ostali smo popolnoma v zatijahu za Alpami, ki so nas ščitile kakor dolej doma. Vso zimo. Alpe so namreč sedaj in vedno v podobni situaciji imenitna vremenska meja. Severozapadni značaj tok se mora vzpenjati tu ob gorovju navzgor, njegova vlaga se tu zgosti v oblake in izcedi ob dvigavanju ter ohlajanju deloma kot dež, deloma kot sneg, zlasti v višjih legah. Toda, ko doseže sredino gorovja, se mu ni treba več dvigati, zato tu sneg pojenja in na nadaljnjem potu se mora znači tok tostran gorovja celo spuščati navzdol; sneg je jenjal popolnoma, celo oblaki so se razpustili in zrak prihaja čez naše kraje čist, kot izpran, pa suh in prijeten. Zato ima Avstrija skoro vso letošnjo zimo grše vreme nego mi in te dni n. pr. je deževalo in snežilo na Dunaju ter na Šp. Avstrijskem in še na zgornjem Štajerskem, dočim je ostalo istočasno na Korškem in južnem Štajerskem jasno in lepo kakor pri nas.

Proti koncu tedna se zdi, kakor da se pripravljajo sprememba. Podoba je, da se gospostvo anticiklona maje; njegovo jedro se je prestavilo proti jugovzhodu, v področje njegovega doseganja kraljevanja pa posega depresija, ki je v noči od petka na soboto in še bolj v soboto vrgla močan zapadni tok čez naše kraje. To so vsakokar elementi prevrata, dasi bržkone šele takega kratkodobne veljave.

Objave

Danes se predvaja film ZKD »Prebujene strasti« ali »Prva dekliška ljubezen« ob 14.15 ter na izredno željo občinstva še točno ob 18. Občinstvo naj blagovoli za obe predstavi pravočasno nabaviti vstopnice v predprodaji od 11. do pol 13.

Decembra 1930 je izvajala Glasbena Matica ljubljanska z največjim uspehom Berliozovo dramo, legendo »Faustovo pogubljenje«. Matični zbor pod vodstvom ravnatelja Polića je letos to delo na novo nastudiral ter ga bo izvajal v Ljubljani dne 2. marca, v Beogradu pa v soboto dne 17. marca. V Beogradu bo priredil Matični zbor 2 koncerta, in sicer v soboto 17. marca »Faustovo pogubljenje«, v nedeljo 18. marca popoldne pa v novi franciskanski cerkvi Gallusov koncert. Franciskanska cerkev zidana po načrtih velikega našega arhitekta Josipa Plečnika. Na ljubljansko izvedbo znamenitega francoskega dela ponovno opozarjamo. Vstopnice od 10 do 40 Din se daje v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice. Na razpolago je tudi celotni tekst v prevodu Nika Stritofa.

TEDEN DNI FILMA

Magda Schneider in Willy Forst

Spet bomo po daljšem presledku videli na platnu ta dva priljubljena filmska zvezdnika. Prvič nastopita skupaj. Režiser Geza Bolvary si ni mogel zbrati boljše zasedbe za svoje najnovejšo delo: »Ne poznam, a ljubim Te«. Glasbo k tej veliki opereti je skomponiral znani filmski skladatelj Franc Grothe. Tu nastopi Willy Forst kot komunist, dirigent, ljubavnik in sluga. Kajpak tudi v tem filmu ni Bolvary štedil z raskošjem, a tudi komunist je dal vse svoje, da je ustvaril harmonično celoto. Prav zato prevzame gledalca ob tem filmu prijeten čut zadovoljstva.

V film je vpletenih tudi mnogo naukov. Vsi so lepo poviti v fino taničico, ki blagodejno vpliva na človeka. Osnovni nauk tega filma je namenjen moškim. V njem dobe namig, kako spoznati ženo tako, kakršna je v resnici.

Režiser Bolvary nas znova preseneti s krasnimi naravnimi posnetki francoske riviére. Dejanje je dokaj zapleteno, a ljubko in skozi in skozi prepleteno s komičnimi prizori. Komik Eric Odemar skrbi, da ves čas vlada veselo razpoloženje. Film je tehnično in fotografsko kakor tudi vsebinsko res zelo dober.

Madame Butterfly

Opero, ki jo vsi poznamo, bomo imeli priliko v kratkem videti na platnu. Delo slavnega Giacoma Puccinija, ki je že na odru osvojilo vse svet, bo poslej kot zvočni film dostopno vsem. Glavna vloga je bila zaupana znani ameriški igralki in filmski zvezdi Silvijii Sidney. Odlična, naravna Cho Cho San! Njen partner v vlogi poročnika ameriške mornarice L. B. F. Pinkertona je priljubljeni Cary Grant. V filmu se je seveda ohranilo vse, kar nam kaže opera.

Preselimo se v divno deželo vzhajajočega sonca, med geje. Motrino ljubezen pripadnikov dveh ras. Film nas vodi skozi domovanja gejev, kjer se za denar kupuje sreča. Pokaže nam kraj, kjer se srečata dva svetova. Moderni zapad in starodavni japonski običaji stopijo pred nas kakor v nobenem drugem filmu. Opera nam kot »drsko delo ne more pokazati toliko kakor nam pokaže film. Dejanje beže za dejanji čez platno. Pred nam vstaja nov svet, neznan in tui, a mikaven. Tragedija nesrečne Cho Cho San se zareže v srce.

Revizor

Kdo izmed nas ne pozna vesele, klasične komedije Nikolaja Gogolja? Mojsirovina je prevedena na vse kulturne jezike sveta. V zadnjem času je tudi filmska produkcija segla po tem popularnem delu. Ter ga je spravila na filmski trak. Režiser Mac Fric, dobro znan po svojih globokih delih, se je lotil težke naloge in ustvaril film »Revizor«.

Ze sama izbira igralcev mu je delala preglavice. Težko je najti take, ki bi znali pravilno podajati zaupane jim vloge. Na posled jih je vendar pogodil. Glavno vlogo, Hleštakova, urednika iz Petrograda, je poveril Vlasti Burianu njegova partnerica je znana igralka Truda Grosslicht. Tudi vse nadaljnja zasedba je poverjena samo izbranim močim. V vlogi mestnega načelnika nastopi J. Marvan. Njegovo ženo igra Z. Balodva.

Film nam predstavi Rusijo pred stoletjem. Car vlada svojo ogromno državo, ki obsega šestino sveta. Sam ne zmore vsega, a oni, ki so mu podložni, izkoriščajo narod, kjer se le da kaj izkoristiti. Mali kmet gine pod pritiskom vlastilov.

Pa se mlad uradnik iz Petrograda vrača z dopusta. Prišpe v majhno provincijsko mesto. V žepu nima niti počenega groša, ker je bil med potjo zapravil vse denar s kvartarjem. Ze 14 dni živi v neprijetnem položaju. Životari na kredu v gostilni in samo čaka na ugodno naključje, da se reši sitnega položaja.

Med tem časom dobi mestni načelnik opozorilo od svojih sorodnikov, da pride v nekaj dneh iz Petrograda uradni revizor z nalogo, da pregleda poslovanje občinske uprave. Dva posestnika, velika brbljavca Dubinski in Bobinski, sta videla pred gostilno elegantnega gospoda Hleštakova, ki že celih 14 dni živi med njimi nepoznan. Vse mesto podleže sugestiji teh dveh in Hleštakova smatrajo za gospoda revizorja. Vsi javni uradi, vsi, ki so se imeli česa bati, so s strahom pričakovali, kaj se bo tu izcimilo.

Hleštakov je kajpak priliko izkoristil in se priznal za revizorja. Takoj je bil konec njegovega mučnega položaja. Kako se je to razpletlo in končalo, — nu, kaj bi

pravili: Film bo to pokazal in povedal, da se boste od srca nasmejali.

Vlasti Burian podaja svojo vlogo z neverjetno spretnostjo in neodoljivo komiko. »Revizor« je delo res kakor naš zanj. Celotni aranžman, posamezne scene, vse je ustvarjeno s pompom in razkošjem.

Filmski drobiž

Nov film iz družice. Produkcija Foxfilm najavlja nov film iz življenja v džungli. Film nosi naslov »Devil Tiger«. Glavna igralka sta Kane Richmond in Marion Burus.

Mea West se imenuje nova filmska zvezda Sodeluje pri Paramountu. Pravijo, da je tako očarjujoče lepa, da si Američani ne upajo niti izgovoriti njenega imena. Ne da bi zapadli sumnji, da so zaljubljeni vanjo. Njen prvi film se imenuje: »Nisem anđel«.

Za film »Južni ekspres« so se pričele snimke v naravi. Po končanem delu v ateljeu je celotni štáb igralcev odpotoval v S. Margherito, kjer bodo fotografirali italijansko riviero.

IZ ARHITEKTURE

Svetlobna prha

Od pamtveka se zanimajo ljudje za umetno razsvetljavo svoje ožje okolice. Velikopotezen pa je postal šele Nero. Zelen si je razsvetliti vse mesto. V ta namen ga je pač zažgal. Ta pojav pristojevala k direktni ali neposredni razsvetljavi, ki bi pa v zaprtem prostoru ne prijala niti Neronovim očem, ki so bile približno tako konstruirane kakor tvoje.

Ko zreš naravnost predse, ne vidiš samo točke pred seboj, temveč obsega tvoj pogled širše okroglo polje, ki postaja proti robu čedalje nejasnejše in prehaja v popolno temo. Kamor te najbolj zanima uravna sredina tega polja, svoj pogled, in želiš si jasne slike Poleg zdravih oči je k temu neizbežno potrebna ugodna razsvetljava.

Zameži na eno oko, da se enostavnejše pogovoriva, drugo smatraj za vrh stožca, čigar osnovna ploskev je naše okroglo polje, plašč pa si stiki iz žarkov, ki prihajajo od roba vidnega polja v tvoje odprto oko. Z vsako kretajočo očesa prevleči tudi ta stožec.

V očesu deluje priprava, podobna zaslonki fotografskega aparata. Sarenica ji pravimo. Če si ogleduješ svetel predmet, se ti zoži in na široko se odpre, ko upreš pogled v temnejši prostor. Sarenica urejuje odprto in očesu, punčico ali zenico, tako da prepušča v notranjost očesa le ono množino svetlobe, kolikor je potrebuje, da si ustvarja jasno sliko stvari, ki jih opazuje. Ta prožnost omogoča, da gledaš z istim občutkom ugodja pokrajino v pekočem soncu kakor tudi v hladnem luninem svitu, čeprav je razlika v moči svetlobe ogromna.

Casih pa pride oko kljub tej duhoviti napravi v škrpice. Utegne se dogoditi, da padejo v naš stožec istočasno ali hitro zaporedoma, kar je še huje, temni in zelo svetli objekti. To boli in škoduje očem. Zato se moramo temu kar se da izogniti. Da tako posilstvo očesa res boli, se lahko prepričamo, če svinimo mimo tvojih hitrih rakov izložba z reklamno upognjeno iz rdečee neoneve cevi: zvečer široko odprta sarenica ni utegnila zaščititi očesa pred nadnim navalom ostre svetlobe; tako malotretirano oko obupno protestira in zavpije v hipni bolečini. To se dogaja. Punčice svojega očesa torej ne posvečamo eno pažnje, ki bi jo pričakovali po tako priljubljeni prisposobi.

Ko stopiš zvečer v kavarno, ugledaš med dimom in ljudmi tudi razgaljene žarnice. Punčica se skrči, dokler je svetloba iz neštevilnih svetlih točk več ne slepi, boli. Tedaj pa se že ves ostali prostor pogrezne v mrak. Zopet se oko nekoliko odpre in sklone kompromis, da vsaj malo razlikuje goste. Ali žarnice, žarnice na vseh koncih in krajih, okrogle in podogovate, brezbarvne in bele; s stropa vise v vseh mnogih in nemogočih rogih, štrle od stebrov in iz sten mole. Liki meč te zabado, pa ne po enkrat, po dvakrat, trikrat, iz zrak, iz poliranih miz. Šele ko kloniš in kot vidni znak kapitulacije razgrneš bel prapor časnika preko kamnite plošče, povesiš pogled in vtakneš nos v novice, šele tedaj te nehajo zabdati. Vljudo stopijo iz tvojega stožca, lahko si uravnaš svoja očala in zenico, kakor veš in znaš, in sanjaš o miru.

Charles Loughton, znan iz filma »V znamenju križa«, bo pred svojim odpotovanjem iz Londona v Hollywood sodeloval pri filmu »Zena v podmornici«.

Mea West bo v kratkem snemala svoj novi film. Za pogoj pa stavi, da bo igral glavno moško vlogo Georg Raft. Začasni naslov filma je »Ni treba, da je ravno grehe«.

Gibson Gowland, ki je sodeloval pri filmu »SOS — ledena gor« je sprejel angažma za nov film »Ločneška skrivnost«: Pevod za originalni film je dala pošast v jeveru Loch Ness.

»Beneški trgovci«, znano Shakespearejevo drsko delo, hoče neka francoska skupina spraviti na filmski trak. S to mislijo se je že svoječasno bavil umrlj francoski filmski avtor Firmin Gémier. Njegovi prijatelji hočejo idejo uresničiti.

Znana igralka Gerda Maurus igra glavno vlogo v filmu »Dekle s pooblastilom«.

Greta Garbo se je poročila. Tokrat bar je pa prav zares. Njen mož je znani režiser Rouben Mamoulian, po rodu s Kavkaza, a živi že dolgo let v Ameriki. Poročila sta se na tihem v Williamsu Arizoni. Odgovornost za resnico prepuščamo ameriškim reklamnim šefom, čeprav bi tudi za Greto že bil čas, da se reši epiteta stare device.

Ko pa mežikajoče pogledaš po natakarku, opaziš, da je bilo le premirje.

Pa tega boja ne bi bilo treba biti, ker bi bili te spake lahko ukrotili, njih sijajno moč pa uravnali, preden je prišlo do konfliktov, dokler so še bile v naših rokah. Kako?

Rešitev je mnogo. Za silo bi že bilo, da pritrdimo žarnice tik pod strop, toda to bi bilo uspešno samo v razmeroma visokem in kratkem prostoru. Le tu bi pri vodoravnem pogledu svetlobni izvirki ne vstopali v tvoje vidno polje. Taki prostori pa so izjemni. V vseh drugih primerih to ne pomaga. Ne preostaje nam torej nič drugega, kakor da žarnice skrijemo. Potem lahko premetava svoj stožec po mili volji navzgor in navzdol, na desno in na levo. Lepo — ali kam naj jih skrijemo?

Najstarejši in najbolj znan zakon jim uredimo za vsem, potegnjenim ob steni malo pod stropom. Tja zadaj zasidamo dolgo vrsto okroglih ali podolgovatih žarnic. Njih samih od spodaj ne vidiš, saj no njihov blede odsev. Motna belina zaokrožnice in neposrednega dela stropa nam odbija, razprši in obenem obeli sicer nekoliko rumenkasto svetlobo običajnih žarnic. Bog ne daj, da bi dali zaokrožnici kak drugo barvo ali celo lesk, ki bi se v njem žarnice zopet zrcalile. Ves trud in trošek bi bil zaman, le združili bi tako hibe neposredne razsvetljave, bleščanje in rumenkasto barvo, in neposredne, večje stroške naprave in obrata, ne da bi dosegli le eno ugodnost. Isto ugodje imamo, če svetlobo dosežemo, če obrnemo v bel strop nekaj močnih žarnic. To lahko bingljajo od stropa, čepe v kotih ali na stenah, v vsej svoji konstruktivni goloti. Nikomur ne bodo v spodbiko, če opazil ne boš, od kod svetloba izvira. Ta način je znano cenejši in prav nič slabši od pravkar opisane odbojne razsvetljave. Točno povedano, je tako osvetljen prostor še prijetnejši, mirnejši, ker žari več strop v enakomerni belini, dočim je prej luč sijala le iz nekeke špranje ob robovih. Proti sredini pa je strop temnejši in zelo poševno vpadajoči žarki so izdajali najmanjšo vrtinico ali zboklino.

Reflektorje lahko pritrdimo, tudi na stola, tako da sijajo naravnost v strop, toda vsaj tako visoko, da ne vidimo vanje. Razsvetljava bo izvrstna, zelo primerna zasebnikom, le z dovodno žico je časih križ. V javnih prostorih lahko takim svetilom odkažemo stalno mesto, ako niso nikomur napoti in tedaj nas reši podtalna napeljava te težave.

Kar sem do sedaj navedel načinov posredne razsvetljave, temelje vsi na isti osnovi: svetloba iz skrite žarnice se odbija k nam od neprozorne bele ploskve. Drugačne po konstrukciji, podobne po učinku so pa naprave, ki se poslužujejo bele prosojne ploskve. Razliko bi mogli primerjati z ono med reflektorjem in refraktorjem, daljnogledom s sistemom konkavnih zrcal in z onim, ki uporablja mesto njih leče in prizme: enkrat odbijanje, drugič lomljenje žarkov.

Take prosojne ploskve in za njimi svetlobni viri namestimo navadno v stropu ali nekaj pod njim. Uporabljamo jih pa lahko tudi v oblikovanju svetlobnih sten, preklad in stebrov. Lahko iz njih oblikujemo krogle in jo obesimo v prostor. Če je dovolj velika, nas bo docela zadovoljevala.

naznačiti do njih. Govoriti konkretno pomenja toliko kakor govoriti resnico, a ta nima danes nikjer »domovinske pravice«, izgubljajo jo, žal, že tudi pri mladih ljudeh. Tu se spominjam predavanja, kjer je hotel mlad brezposelni neke preveč idealistične ugotovitve postaviti na resnična tla ter naznačiti vzrok in pot, kakor ju je on videl v svojem spoznanju. A njegovi lastni tovariši sotrpini so mu zabranili govoriti ... Morda so danes bliže resničnosti.

Kam z žensko mladino? »Se najbolj konkretno, najbolj izdatno in tudi najbolj pedagoško bo to rešila banska uprava, seveda če bo predloze, ki so jih sprožili na zadnjem zasedanju, tudi realizirala.« Ali je mogoče, da bo vprašanje zaposlitve ženske mladine rešila banska uprava? Ali se niso prav tu slišale ugotovitve, da je že sedaj preveč učiteljev? Torej gotovo ni dosti upanja, da bodo hiteli nastavljeni še druge. In če dode podpora iz bednostnega fonda, ali je to res najbolj pedagoško, vzgojno najboljše rešitev? Seveda je boljše nekaj kakor nič, toda vsi morajo priznati, da je to samo zasilna rešitev, saj mora biti nekaj strašnega zavest, da živijo morda leta in leta od miloščine. Pa tudi če nekaj deklet dobi namestitve, se bo na koncu šolskega leta število brezposelnih vendarle za stotine povečalo. Gotovo ima banska uprava več možnosti, realizirati predloge za pomoč brezposelnim kakor pa na primer katerikoli predavatelj ali društvo, a to ni zasluga nikogar, razen onih, ki plačujejo v bednostni fond in davke.

Nedvomno zanima danes večino predvsem materialna stran vprašanja o ženski izobrazbi, in ker je bilo vprašanje postavljeno tako konkretno, je nastalo nespornajzumljenje. Toda vsekako je treba razmiš

Službe išče

Beseda 50 par, davek 2 Din, za sifro ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Vrtnar

Izkušen, s dolgoletno prakso, v vseh vrstah sadikarstva, teli premeniti službo, stalno ali sezonsko. Prevajam tudi okrobo in nogo vrtovalno za mal zneek na mosec. Naslov: L. Alfre, vrtnar, Gradišče 17, levo, prišilje. 6805-2

Kapital

Beseda 1 Din, davek 2 Din za sifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Družabnika (-co)

za kolodvorsko reevra cijo lšcem zaradi bolezn, event. bi prodal ves oblat, informacije daje: Milan Velebit, Zagreb, Zrinjevec 1, kavarna »Eldorado«. 4788-16

Sobo odda

Beseda 50 par, davek 2 Din za sifro ali dajanje na slova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din.

Opremljeno sobo oddam a 1. marcem 2 go. spodoma Reber 7. Ogledati med 12. in 13. ter 18. in 19. uro. 6906-28

Mesečno sobo

lepo in opolno, s popolnoma opremljenim, vsem a stopnja, oddam etal nemo gospoda a 15. febr. arjem. Ogledati v Knaflijevi ulici 18/1L. 3909-23

Gdč. ali gospod

kateri si želijo res udobno krasno sobo a 1. brez okrobo z dobro domačo hrano, zelo, zelo poceni, naj vprašajo za naslov v ogl. oddel ku »Jutra«. 4396-23

Razno

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za sifro ali dajanje na slova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Telefon 2059

PREMOG

suha drva

POGAČNIK

Bohoričeva ul. št. 5.

Jakost potrebne svetlobe ugotovimo lahko s sigurnostjo le empirično, t. j. na podlagi izkušenj in s pomočjo poskusov. Preveč okolnosti treba upoštevati in preveč je življenje, da bi nas mogel zadovoljiti suh račun.

Pri načinih, ki sem jih tu povedal, se ti ni treba bati prevelike potrošnje električnega toka. Znatno je manjša kakor bi pričakoval človek, ki ve, da svetloba z razdaljo strahovito pojema, ki se razume na lukse, lumne, stilbe in na podobno šaro; zakaj oko zna ceniti tako pozornost in namre v tem pogledu zelo na roko. Na široko odpre svojo sarenico, nima se več bati vpa »a brezobzirnih ostrih žarkov; kar pa »a mile svetlobe vse svobodno vstopa in — dobro vidimo vse predmete okoli nas, dasi so le skromno osvetljeni.

Kjer je mnogo sonca, ten je tudi dosti sence, pravijo. V pričujočem problemu pa je izjema in to izražajo nekateri s crditvijo, češ, da zube predmeti na plastiki zaradi pomanjkanja oblikujočih senc. To sicer deloma drži, a le za oko fotografske kamere. Dvoiki človek pa izrazitih senc ne pogreša, vidi kljub temu telesno, in ocenjuje razdaljo. Ogleda si namreč vsako stvar z dveh strani, z desnim in še z levim očesom. Torej brez skrbi. Tudi estetsko je posreden način razsvetljevanja brezhiben, ker poudarja vodilni motiv današnje arhitekture, enotnost in linijo.

Ako želiš izrecno poudariti videz, da ne živimo v dobi tehnike in napredka, lahko to še vedno storiš, ne da bi higieni oči nasprotovale. Poleg kake prej omenjenih razpršenih razsvetljev namestiš še svetila kakršnibodi historične, predgovodinske, eksotične ali modne oblike in barve: le ostrino jim vzemi, opremi jih s šibkejšimi žarnicami le toliko, da se še dobro ločijo od ostalega prostora. Efekt bo popoln, očem ne bo v kvar in še fotografičen posnetek z lahkoto napraviš v trajen spomin sebi in potomcem.

ljati tudi o duhovni strani, o notranji usmerjenosti izobrazbe deklet. To vprašanje danes ni tako neaktualno, kakor se vidi na prvi pogled, in tudi tu je treba povsem jasnega in preciznega spoznanja. Saj jih je tudi med izobraženci mnogo, ki ne delijo predavateljevega mnenja, da sta moški in ženska oba v enaki meri poklicana, da služita kulturnemu življenju, četudi vsak po svoje, ter da ženski prav tako pritiče beseda v duhovnem, v kulturotvornem življenju kakor moškemu. Za to priznanje so se žene borile dolga desetletja, doprinesle so dokaze svoje sposobnosti in upale, da so zmogle. A danes jim oporekajo pravico do dela, seveda ne do tovarniškega, pač pa do bolj plačanega, povsem pa do znanstvenega, a zato morajo najti vzroke. In eden od teh vzrokov je ženina nesposobnost za znanstveno delo, ki izvira iz njene biološke ustrojenosti. Zato na primer v Nemčiji ne zapirajo ženi samo poti do poklicnega dela in znanstvenega udejstvovanja, ampak ji omejujejo tudi pot do izobrazbe, saj so omejili število univerzitetnih slušateljic na 10 odstotkov. Kakšen mora biti položaj dijakin v Nemčiji, najbolje priča dejstvo, da jih mnogo zavusti univerzo, preden dovrše študije, češ, saj nas bodo pri izpitih itak vrgli. To je migljaj. Tako skrbi fašizem v Nemčiji, da žena ostane »zvesta svojemu prirodnemu zvanju«.

Gotovo bi bilo edino primerno, ako bi se dekletom dala v šoli prilika, a bi izoblikovale tudi on, kar imajo v »bi specifično ženskega. Toda da je jamstvo za njihov uspeh v življenjski borbi samo v tem, da bi svoje mesto izpolnjevale »ako, kakor zahtevajo oni kulturni interesi ljudske celote, ki jim moški ne more ustreči — o tem,

Gumijasti škornji za dež, blato in vsako delo po mokrem terenu

Volnene nogavice: moške Din 13.50, ženske Din 10.80, otroške Din 6.30 in 8.10.

Uspeh za uspehom

žanje, kdor se ob vsaki priliki poslužuje »Jutrovega« malega oglasnika!

Komfortno stanovanje

v sredini mesta, v III. nadstropju, obstoječe iz 5 sob, poselske sobe, kopalnice in drugih pritliklin se odda 1. maja. Naslov v ogl. odd. »Jutra«.

Svoje vsakdanje delo, duševno ali ročno, opravljamo večji del na ozko omejenem prostoru ob delovni mizi. Brez težave jo higienično in obenem ekonomično osvetlimo. Primerna svetila so povsod naprodaj in v rabi. Čudovita nevednost na tem polju pa divja po vseh naših javnih lokalih in še marsikje v zatišju domačij.

Potrudimo se in ne imenujmo po nemarnem prej omenjene prisposobe, pomni mo te zapovedi, kajti resnično vam povem: »pažiti kakor na punčico »svojega očesa« bi sicer pomenilo prav šibko jamstvo.

Inž. Maks Stenar, arhitekt.

Čitajte tedensko revijo ŽIVLJENJE IN SVET

Najprvo higiena, potem šampanjec

Po odpravi prohibicije so začele francoske šampanjske tvrdke izvažati v Ameriko velike količine te slovite pijače.

V zadnjih dneh pa so doživeli nemilo presenečenje. Parnik, ki je bil do vrha natovornjen s steklenicami penečega se vina, so ameriške zdravstvene oblasti poslane namreč nazaj, češ, da ne sme po novih predpisih v Ameriko nobena steklenica vina, ki je zavita po dosedanjem načinu v slamo.

Zdravstvene oblasti utemeljujejo ta predpisi s tem, da opazi na slami že neoboroženo oko cele kulture vseh mogočih bacilov. Sporočilo so francoskim izvoznikom, naj poskrbe za strogo higienno odpremo steklenic, ali pa naj prenehajo svoje vino izvažati v Ameriko.

Žal, danes ne moremo biti prepričani. Res je, da se javlja sinteza razuma, čustva in volje pri ženski v dosti bolj skladni proporciji kakor pri moškem, toda ali prav danes ženo res more vzdržati na površju in ji zagotoviti enakovredno mesto njena večji kulturno sintetična sila? Gospodar položaja na celi črti je danes moški. Vse dosedanje kulturne tvorbe so produkt moškega duha in dela. Zena, ki se je doslej udejstvovala na znanstvenem področju, se je učila od moža, je verno stopala po njegovih stopinjah. Kvalitativno in kvantitativno je merilo za vse njeno delo moški. Za to, da more nekdo položiti v neko delo svoje najboljše bistvo, del samega sebe, mora imeti absolutno zaupanje v sebe, v lastno moč, v pravilnost lastnega spoznanja. Od kod pa naj žena vzame to samozaupanje in to samoniklost, ko so ji vendar zmeraj dopovedovali, da se je uzurpirala v možev delokrog, za katerega ni sposobna, da ne more tako polno vršiti dela kakor moški? In kdo bo priznal žensko, ki bo hodila lastna pota? Mož prizna žensko sposobnost same, tedaj, če čuti v njej rezonanco samega sebe, svoje lastne sposobnosti in usmerjenosti. To moremo vedno spoznati tudi pri sodelovanju moža in žene v javnem življenju.

Danes torej niso dani pogoji za samostojen ženin razmah vse njene biti. Danes je vse življenje tako, da se cela žena bit tako okrnjuje kakor še nikdar. Da bodo ženske sile res nekaj doprinesle k celoti človeške kulture, je potrebno, da najdemo lajprej pot iz tega kaotičnega stanja — a to pot morata najti moški in žena skupno, a ne iz njune elementarne prvotnosti, temveč iz prebujenja resnične socialne zavesti.

Žena v sodobnem svetu

Materialna in duhovna stran vprašanja o ženski izobrazbi

Predavanje dr. Ozvalda »Kam z našimi dekletki«, katerega vsebina je bila objavljena tudi v tej rubriki, je naletelo pri poslušalcih na mnogovrsten odmev. Ker je to vprašanje danes tako aktualno kakor še nikoli doslej, se mi zdi potrebno, da se še pomudimo pri njem.

Tvarina predavanja je bila zadana v tako konkretni obliki da je večina poslušalcev pričakovala tudi konkreten odgovor, čeprav moramo priznati, da je tako pričakovanje precej naivno, saj vemo, da se vsi vse delovanje in ustvarjanje univerznih profesorjev strogo v teoretičnoznanstvenem pravcu. Toda tudi če bi predaval o tej stvari drug, povsem praktično usmerjen človek, bi težko našel zadovoljive zaključke. To ni problem, ki se more rešiti v kratkem predavanju, saj si z njim belijo glave državni vsi sveta. To je del tistega velikega problema sedanjega doba, ki ga doživljamo kot polom današnjega reda, v prvi vrsti gospodarskega, a posledice poloma kriza in brezposelnost, ustvarjajo vprašanja, katerih eno je: kam z dekletki?

Ker sta začetek in konec vse življenjske močnosti, da je človeku treba najprej kruha, da more živeti, in šele potem pridejo na vrsto kulturne in obče duhovne vrednote, odnosno zanimanje zanje je razumljivo, da so se tisti, ki jim teh pogojev najbolj manjka, to so mladi brezposelni, raz-

očarani oglasili proti predavanju, češ, da je šlo mimo najbolj perečih osnov tega problema v neaktualno smer. Njihove vrste v »Slov. Narodu« (10. februarja) so krik človeka, ki se je dolga leta pripravljaval na poklice, se morda že v šolski dobi boril z materialnimi težkočami, a stoji danes pred zaprtimi vrati. Pogled v bodočnost mu nudi tako malo upanja kakor poizkus s hazardno igro, zato je povsem umljivo, da se njegove misli, hote inje in pričakovanje osredotočijo v eno samo smer: pot do eksistence. Ker pa predavatelj te poti ni pokazal, ker tega tudi ni nameraval, so ti mladi ljudje dvignili protest, ki je spričo njihovega položaja več kakor razumljiv, samo če bi bil naslovljen na pravo addreso: Gospoda, ali se vam ne zdi, da je vse vaše prizadevanje jalovo, če ne boste uredili najnujnejšega, tega, da daste mlademu človeku dela, ki ga je bolj lačen kakor kruha? Ali se vam ne zdi, da bo nujno treba staro oguljeno pedagoško geslo pustiti ob strani in prijeti za nujnoizkinitvejske pedagoško sredstvo, to je ureditev socialne pravičnosti? Sola! Dom! Čemu so vam otroci? Ali zato, da jih vzgajate v kader brezposelnikov? Ali zato, da se vam izgube na polzkih potih brezdelja?

To so vzkliki, ki planejo človeku spontano iz duše. Toda socialna pravičnost, delo, kruh — ne šola in ne dom vam tega ne moreta dati, eno predavanje pa niti poti ne